

MOLDOVENI ȘI OTOMANI ÎN TIMPUL LUI ȘTEFAN CEL MARE. O BIBLIOGRAFIE*

DAN PRODAN**

Întocmirea bibliografiei constituie primul pas în elaborarea unei contribuții istoriografice, indiferent de tematica și caracterul acesteia. În anul aniversar 2004, când s-a sărbătorit jumătate de mileniu de la moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, au fost editate bibliografii generale ale contribuțiilor istoriografice referitoare la energeticul voievod și domn¹, ce completau și actualizau realizările similare deja existente².

Personal, am alcătuit bibliografia contribuțiilor istorice românești referitoare la relațiile moldo-otomane în timpul lui Ștefan cel Mare³, convins fiind de utilitatea ei în elaborarea monografiei consacrate ilustrului înaintăș moldav. Acest prim pas este urmat de prezenta bibliografie ce reunește selectiv și contribuțiile istoriografice strâns referitoare la traiectul relațiilor moldo-otomane în a doua jumătate a secolului al XV-lea, peste 850 de titluri.

* Studiu inedit.

** Profesor, doctor în istorie, Botoșani, colaborator al Muzeului Județean Botoșani.

¹ Ștefan cel Mare și Sfânt 1504 - 2004. *Bibliografie*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 193 p.; *Stephen the Great, Prince of Moldavia (1457 - 1504). Historical Bibliography*, The Romanian Cultural Institute Publishing House, București, 2004, 220 p.; Ștefan cel Mare și Sfânt (1504 - 2004). *Bibliografie*, redactor științific Andrei Eșanu, Chișinău, 2004, 264 p.

² Daniela Bratu, *Bibliografie*, în vol. *Ștefan cel Mare. 500 de ani de la înscăunarea sa ca domn al Moldovei*, studiu de Horia Ursu, Edit. Literatura Politică, București, 1957; *Bibliografia epocii lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Repertoriul monumentelor și obiectivelor de artă din timpul lui Ștefan cel Mare*, Edit. Academiei, București, 1958; Șerban Papacostea, *Bibliografia istorică a epocii lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare. Culegere de studii*, îngrijită de Mihai Berza, Edit. Academiei, București, 1964, pp. 641-675; Mihail Güboglu, *Étienne le Grand dans l'historiographie turque*, în *Actes du IV-e Congrès International de Turcologie (20 - 25.IX. 1982)*, Istanbul - Ankara, 1986; *Bibliografia istorică a României*, vol. I (1944 - 1969), IV (1969 - 1974), V (1974 - 1979), VI (1979 - 1984), VII (1984 - 1989), VIII (1989 - 1994), IX (1994 - 1999), X (1999 - 2004), Edit. Academiei, București, 1970, 1975, 1980, 1985, 1996, 1995, 2000, 2005, *passim*; Ion Țureanu, *Bibliografia istorică a Basarabiei și Transnistriei*, Edit. Litera Internațional, Chișinău, 2005, *passim*.

³ Dan Prodan, *Relațiile moldo - otomane din vremea lui Ștefan cel Mare în istoriografia românească. I. Izvoare și sinteze istorice*, în vol. *Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, editat de P. Zahariuc și S. Văcaru, Edit. Alfa, Iași, 2003, pp. 413 - 427; idem, *Relațiile moldo - otomane din timpul lui Ștefan cel Mare în istoriografia românească. II. Monografii, studii, articole*, în „A.I.I.X.I.”, t. XLI, 2004, Iași, pp. 79-95.

Fiecare bibliografie are un caracter selectiv, limitativ, datorită unor cauze subiective și obiective, asupra cărora nu insist aici. Și prezenta mea contribuție se circumscrie acestor realități, doar continua actualizare a bibliografiei sporind gradul ei de utilizare și eficiență istoriografică. Bibliografia selectivă pe care o propun acum pasionaților de istorie include titlurile tematice cuprinse în lucrările similare amintite anterior (notele n-rele 1-3), la care se adaugă fișele bibliografice -pe care le-am alcătuit personal. Majoritatea contribuțiilor istoriografice se găsesc în bibliotecile românești, o parte a acestora poate fi consultată doar în cele de peste hotare.

Prezenta bibliografie tematică selectivă ar fi sterilă dacă nu să prezinta succint principalele repere ale evoluției complexe, sinuoase, a relațiilor moldo-otomane în a doua jumătate a secolului al XV-lea și la începutul celui următor.

*

Moldovenii au venit pentru prima dată în contact cu turcii otomani în anul 1420, în contextul luptelor munteano-otomane (1418-1420) și a ocupării Dobrogei de către armata sultanului Mehmed I. Atacurile terestre și navale ale otomanilor asupra Chiliei și Cetății Albe din sudul și, respectiv, sud-estul Țării Moldovei au fost respinse de armata lui Alexandru cel Bun (1400-1432). Astfel, statul feudal românesc est - carpatic a fost antrenat în lupta antiotomană⁴. Alexandru cel Bun a participat la cruciada antiotomană declanșată în 1426 de regle ungari Sigismund de Luxemburg, dar oștile polono-lituaniene - moldave concentrate la Brăila nu au făcut joncțiunea cu cele ungaro-transilvane, nemaiatacându-i pe otomani la sudul Dunării⁵. În 1432 urmașul lui Alexandru pe tronul de la Suceava, Iliaș, a respins un atac al akinciilor otomani în sudul Țării Moldovei⁶.

După cucerirea Constantinopolului la 29 mai 1453, Tânărul și ambicioșul sultan Mehmed al II-lea (1451-1481), devenit spaima Europei creștine, a inițiat și a pus în aplicare politica sa pontică, prin care urmarea cu tenacitate cucerirea sau subordonarea militară - politică a regiunilor riverane Mării Negre și transformarea acesteia în „lac otoman”⁷. Primele tatonări otomano-moldave, navale și diplomatice, s-au derulat în a doua parte a domniei lui Alexăndrel - vodă (1452 - martie 1455). Ulterior, pentru a-și consolida poziția internă și externă, în relațiile cu Regatul polon și Imperiul otoman, Petru al III-lea Aron a început tratativele cu Mehmed al II-lea, trimițându-l în solicita-

⁴ Tahsin Gemil, *Români și otomani în secolele XIV - XVI*, Edit. Academiei Române, București, 1991, pp. 102-103; Ștefan Ștefănescu, *Tara Românească de la Mircea cel Bătrân până la Vlad Tepeș (1418 - 1456)*. În *Istoria Românilor*, vol. IV, *De la universalitatea creștină către Europa „patriilor”*, E.E., București, 2001, pp. 305-306, idem, *Alexandru cel Bun*, în *idem loc. cit.*, p. 300.

⁵ T. Gemil, *op. cit.*, p. 108.

⁶ *Ibidem*, p. 112.

⁷ Halil Inalcik, *Imperiul otoman. Epoca clasică, 1300-1600*, ediție și studiu introductiv de Mihai Maxim, traducere, notă, completarea glosarului și indicelui de Dan Prodan, E.E., București, 1996, pp. 70-76; Nicolas Vatin, *Ascensiunea otomanilor (1451 - 1512)*, în *Istoria Imperiului otoman*, coordonator Robert Mantran, traducere de Cristina Bîrsan, Edit. Bic All, București, 2001, pp. 77-78, 83, 87-89, 95-96; T. Gemil, *op. cit.*, pp. 132-139.

Istanbul pe logofătul Mihail (Mihu), în vara anului 1455⁸. Urmarea concretă a fost scrisoarea ultimativă a sultanului cuceritor trimisă la 5 octombrie 1455 marelui voievod și domn al Țării Moldovei, Petru al III-lea Aron. Prin acea epistolă emitentul imperial l-a somat pe conducătorul de la Suceava să-i plătească un tribut anual (*harāç*) de 2.000 ducați - aur în schimbul încheierii păcii otomano-moldave⁹. Marea adunare a Țării Moldovei, convocată de Petru al III-lea Aron, a acceptat la Vaslui, la 5 iunie 1456, să plătească *harāç*-ul solicitat de Mehmed al II-lea pentru răscumpărarea păcii. La 9 iunie 1456 sultanul a confirmat primirea tributului pretins, încheierea păcii otomano - moldave și acordarea dreptului de comerț negustorilor din Cetatea Albă în Imperiul otoman¹⁰.

Acestea au fost structura și nivelul relațiilor otomano - moldave în aprilie 1457, când pe tronul de la Suceava a urcat Tânărul Ștefan, fiul lui Bogdan al II-lea, cel ucis mișelește la Răuseni în octombrie 1451. Conform dreptului islamic al popoarelor, de rit *hanefit*, preluat și practicat de juriștii otomani, a fost posibil ca în 1457, după urcarea sa pe tron, Ștefan să fi primit o *'ahdnâme* (scrisoare de legământ/ de angajament) sau o *sulhnâme* (scrisoare de pace) care îl confirma pe Tânărul voievod în domnie. De asemenea, acel act juridic stabilea valoarea *harāç*-ului, obligațiile ambelor părți contractante, privilegiile comerciale ale negustorilor moldavi în Imperiul otoman. Astfel, a fost reconfirmat statutul de *Dâr al - 'ahd* (teritoriul legământului, înțelegerei) acordat Țării Moldovei în iunie 1456¹¹.

Etapele politicii externe a Țării Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare, în general, ale relațiilor moldo - otomane în particular, au fost determinate de mai mulți factori: obiectivele activității externe ștefaniene: statalitate, independență, rol zonal important, Creștinătate; intențiile, atitudinile și interesele vecinilor față de statul moldav est-carpatic; evoluțiile politico - militare internaționale din Europa central - sudică și estică de la Marea Baltică la Marea Neagră - Marea Mediterană, de la axa Roma - Venetia - Buda la Marea Azov. Luând ca repere importante anii 1473 (declanșarea războiului antiotoman) și 1486 (încheierea păcii otomano - moldave), se pot delimita temporal următoarele etape ale relațiilor moldo - otomane: I. 1457 - 1473; II. 1473 - 1486; III. 1486 - 1504.

Prima etapă a relațiilor dintre Ștefan al Țării Moldovei și sultanul Mehmed al II-lea Cuceritorul Constantinopolului s-a caracterizat prin raporturi pașnice, în general liniare, cu oscilații în 1462, 1465, 1470 - 1473. Astfel, conflictul de interes și rivalitatea moldo - munteano - otomană pentru stăpânirea cetății Chilia, tranșate în 1465 în favoarea

⁸ T. Gemil, *op. cit.*, pp. 136-139; Șt. Ștefănescu, *Luptele pentru domnia Moldovei (1432-1457)*, în *Istoria Românilor*, IV, 2001, pp. 328-329; Eugen Denize, *Moldova lui Ștefan cel Mare la intersecția de interese a marilor puteri (1457 - 1504)*, în „R.I.”, XV, 2004, n-le 3-4, București, pp. 38-39.

⁹ *Documente turcești privind istoria României*, vol. I, 1455-1774, volum întocmit de Mustafa Ali Mehmed, Edit. Academiei R.S.R., București, 1976, pp. 1-2.

¹⁰ T. Gemil, *op. cit.*, pp. 138-139; Șt. Ștefănescu, *Luptele pentru domnia Moldovei (1432-1457)*, în *Istoria Românilor*, IV, pp. 328-329; *Documente turcești*, pp. 2-3; N. Grigoraș, *Relațiile Moldovei cu Imperiul otoman până la domnia lui Ștefan cel Mare*, în „R.d.I.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 40-48.

¹¹ Mihai Maxim, *Cu privire la statutul de 'ahd al Țărilor Române față de Poartă. Considerații pe marginea unor izvoare otomane*, în „R.d.I.”, 39, 1986, n-r 6, București, pp. 528-534.

lui Ștefan, nu au degenerat într-un război moldo - otoman. În schimbul recunoașterii stăpânirii Chiliei, Ștefan a trebuit să accepte mărirea *harâc*-ului de la 2.000 la 3.000 de galbeni, sporire prevăzută probabil într-un act juridic otoman acordat marelui voievod și domnului Tării Moldovei¹². De asemenea, conflictul dintre Ștefan și Radu cel Frumos al Tării Românești, protejatul otomanilor, nu s-a transformat în criză acută moldo - otomană. Plata regulată a *harâc*-ului de către Ștefan, antrenarea Tării Moldovei și a Imperiului otoman în diferite direcții geografice de politică externă, altele decât Dunărea inferioară, au determinat conservarea stării de pace între cei doi vecini în zona fluvială de graniță.

A doua etapă a relațiilor moldo - otomane în epoca ștefaniană s-a caracterizat prin conflictul deschis al marelui voievod și domn cu Mehmed al II-lea și cu urmașul său, Bâyezid al II-lea. Războiul antiotoman al lui Ștefan a avut o evoluție sinuoasă, perioadele ostilităților militare propriu-zise (1473 - 1480, 1481, 1484 - 1486) alternând cu scurte intervale de pace (1480 - 1481, 1481 - 1484), determinate prin acte juridice otomane specifice. Astfel, victoria categorică a lui Ștefan de la Vaslui - Podul Înal (10 ianuarie 1475), respingerea atacului tătarilor din vara anului 1476, eșuarea campaniei lui Mehmed al II-lea împotriva Tării Moldovei, precum și starea de încordare din următoarei patru ani au caracterizat prima etapă a „războiului antiotoman de 13 ani” al voievodului moldav (caracterizarea medievistului Leon Simanschi).

După ce Veneția a încheiat pace cu Mehmed al II-lea la 25 ianuarie 1479¹³, Ștefan cel Mare a decis să solicite sultanului încheierea ostilităților moldo - otomane, privind o nouă *'ahdnâme'* în primăvara anului 1480. În acest act cu evidentă finalitate pacifistă (*sulhnâme*), Ștefan acceptă plata a 6.000 de „florini frâncești” anual, să devină „prietenul prietenilor și dușmanul dușmanilor” otomanilor și să respecte prevederile înțelegerii. Pe de altă parte, sultanul s-a angajat să nu atace Țara Moldovei și să o protejeze, cât timp aceasta aplică, cu strictețe, clauzele tratatului¹⁴.

Pe fondul luptelor interne otomane pentru succesiunea sultanală între pretendenții Bâyezid și Cem din mai - iunie 1481, Ștefan a redeschis conflictul cu Imperiul otoman, derulat în vara - toamna anului 1481. După ce Bâzeyid a urcat pe tronul de la Istanbul iar Cem a fugit la Cairo cu familia sa¹⁵, Ștefan a revenit la relații pașnice cu otomanii, confirmate prin *'ahdnâme'-aua* din octombrie 1481¹⁶, în care se reluau prevederile actului similar din 1480, cu diferența că valoarea tributului a scăzut de la 6.000 la 5.000 de florini¹⁷.

¹² Bogdan Murgescu, *Dimensiunea europeană a domniei lui Ștefan cel Mare*, în „S.A.I.”, LXIX, 2004, Edit. Publistar, București, p. 6.

¹³ N. Vatin, *op. cit.*, *loc. cit.*, pp. 88-89.

¹⁴ Aurel Decei, *Tratatul de pace -sulhnâme - încheiat între sultanul Mehmed al II-lea și Ștefan cel Mare în 1479*, în „R.I.R.”, XV, 1945, fasc. IV, București, pp. 465 - 494 + facsimile.

¹⁵ N. Vatin, *op. cit.*, *loc. cit.*, pp. 92-93.

¹⁶ B. Murgescu, *O nouă reglementare de pace moldo - otomană în 1481?*, în „S.A.I.”, LI - LII, 1985, București, pp. 268-274.

¹⁷ M. A. Mehmed, *Un document turc concernant la kharatch de la Moldavie et de la Valachie du XVe au XVIe siècles*, în „R.E.S.E.E.”, V, 1967, n-os 1-2, Bucarest, pp. 265-274.

Faza a III-a (1484 - 1486) a războiului moldo - otoman a fost provocată de otomani, care au întreprins o campanie militară, condusă de sultanul Bâyezid al II-lea, cu obiective punctuale: cucerirea Chiliei și Cetății Albe și finalizarea transformării Mării Negre în „lac otoman”. După cucerirea relativ rapidă a celor două cetăți moldave, caracterizate drept „cheie și poartă a toată Țara Moldovei și a toată Țara Ungurească și a țărilor de la Dunăre” (Chilia) și „cheie pentru toată Țara Leșească, Țara Românească, Țara Tătărească și toată Marea Neagră” (Cetatea Albă)¹⁸, în iulie-august 1484, Ștefan a încercat, militar și diplomatic, să reentre în stăpâniră teritoriilor pierdute. Eșecurile repetate ale acestei încercări și evoluția defavorabilă lui a relațiilor internaționale din Europa central - sudică l-au determinat pe Ștefan să solicite sultanului încheierea păcii, în condițiile existenței primelor două *kazā*-le otomane pe pământ moldav (*Kili ve Akkerman*). Astfel, sultanul a acordat o nouă *'ahdnâme* lui Ștefan al Țării Moldovei în aprilie - octombrie 1486. S-au reconfirmat prevederile actului similar din 1480, cu deosebirea precizării existenței celor două *kazā*-le otomane pe pământ moldav și a *harâç*ului de 5.000 de florini ungurești¹⁹. După încheierea păcii, o comisie mixtă otomano - moldavă a fixat hotarele comune în zonele Chilia și Cetatea Albă, Ștefan cel Mare primind de la otomani o *sinurnâne* („carte de frontieră, de graniță”)²⁰.

Etapa a III-a a relațiilor moldo-otomane (1486-1504) s-a caracterizat prin aplicarea și respectarea bilaterală a prevederilor păcii din 1486. Totuși, Ștefan nu a renunțat la obiectivul său antiotoman: eliberarea celor două cetăți moldave de sub ocupația armatelor sultanului, fie cu forțe proprii, fie cu ajutor polon și/sau ungar. Ca urmare, au avut loc conflicte militare de mică și medie amploare (1492, 1493, 1499, 1500, 1502), iar Ștefan a încercat să utilizeze în interes propriu evoluția războiului otomano - venetian din 1499-1503²¹. Aceste momente de criză ale relațiilor moldo-otomane din ultimul deceniu al domniei lui Ștefan nu au degenerat totuși în război deschis, ambele părți fiind interesate în menținerea păcii.

În concluzie, relațiile moldo-otomane în timpul lui Ștefan cel Mare s-au caracterizat prin:

1. încadrarea în contextul general al politiciei externe a Țării Moldovei cu următoarele obiective: statalitate, independență, Creștinătate, rol zonal important, participarea la un sistem de alianțe favorabile intereselor moldave;

2. evoluția sinuoasă a acestor relații, cu diferite amplitudini: perioadele de pace (1457 - 1473, 1486 - 1504) au alternat cu cea de război (1473 - 1486);

¹⁸ Apud *Istoria Românilor*, IV, 2001, p. 388.

¹⁹ Ștefan S. Gorovei, *Pacea moldo-otomană din 1486. Observații pe marginea unor texte*, în „R.d.I.”, 35, 1982, n-r 7, București, pp. 807-821; T. Gemil, *Quelques observations concernant la conclusion de la paix entre la Moldavie et l'Empire Ottoman (1486) et la delimitation de leur frontière*, în „R.R.H.”, XXII, 1983, n-o 3/ Juillet - Septembre, Bucarest, pp. 225-238; Nagy Pienaru, *Tratatul de pace moldo - otoman (1486)*, în vol. *Național și universal în istoria românilor. Studii oferite prof. dr. Șerban Papacostea cu ocazia împlinirii a 70 de ani*, București, 1998, pp. 265-301.

²⁰ *Documente turcești*, I, 1976, pp. 10-11; T. Gemil, *Quelques observations*, pp. 226-227, 235.

²¹ E. Denize, *Ștefan cel Mare și războiul otomano - venetian din 1499 - 1503*, în „R.d.I.”, 41, 1988, n-r 10, București, pp. 977-991.

3. în perioadele de pace au existat crize ale relațiilor bilaterale, care nu au degenerat totuși în război; de asemenea, în timpul războiului deschis au existat inițiative de încheiere a păcii, în funcție de interesele beligeranților;

4. condițiile păcii au fost stabilite prin acte juridice, numite '*ahdnâme*-le', eliberate de partea otomană și acordate lui Ștefan în 1457, 1465 (?), 1480, 1481, 1486;

5. războiul antiotoman al lui Ștefan cel Mare s-a încadrat în cruciada târzie antiotomană a statelor creștine în secolul al XV-lea, în zona de frontieră religioasă Creștinătate - Islamism în regiunea Dunării inferioare.

6. bilanțul final al relațiilor moldo - otomane în epoca ștefaniană se determină comparând realitățile din 1457 cu situația din 1504. După urcarea pe tronul Țării Moldovei, Tânărul Ștefan a fost nevoit să accepte și să îndeplinească prevederile înțelegerii otomano - moldave din 1456. Moldovenii stăpâneau atunci Cetatea Albă și litoralul pontic între gurile Chiliei și Nistrului, cetatea Chiliei având garnizoană ungaro-munteană.

Războiul moldo - otoman declanșat de Ștefan în 1473 a fost câștigat, în ansamblul său, de sultanii de la Istanbul, balanța de forțe militare, umane, financiare, teritoriale inclinând în favoarea otomanilor²².

La sfârșitul unei glorioase domnii, în 1504, Ștefan a conservat statalitatea Țării Moldovei la finele unei jumătăți agitate de secol în care, la sudul Dunării inferioare și în Oriental Apropiat, state creștine (Moreca, Serbia, Albania, Bosnia, Herțegovina, Trebisonda) și musulmane (Candar, Karaman, Kastamonu) au fost cucerite și înglobate de sultanii Mehmed al II-lea și Bâyezid al II-lea în Imperiul otoman²³. Țara Moldovei, inclusă în sistemul otoman *himâyet - harâçgûzâr* (protectie tributară), se supunea prevederilor restrictive ale '*ahdnâme*-lei' din 1486: *harâç*-ul anual de 5.000 florini (comparativ cu 2.000 florini în 1457); Chilia, Cetatea Albă și litoralul sud-est moldave au fost ocupate de otomani, țara lui Ștefan devenind neriverană Mării Negre în favoarea otomanilor: „prieten prietenilor și dușman dușmanilor” otomanilor etc. Ștefan cel Mare a obținut pentru Țara Moldovei cel mai avantajos statut politic, juridic, militar, diplomatic, comercial, finanțiar etc. în cadrul relațiilor complexe cu Imperiul otoman, bilanțul final al acestora fiind pozitiv, favorabil moldovenilor, ținând cont și de potențialul general al fiecărui competitor.

Contemporanul lui Ștefan cel Mare,umanistul italian Filippo Buonaccorsi Callimachus, diplomat stabilit la curtea regelui polon, bun cunoscător al relațiilor polono - moldo - otomane, a subliniat pentru prima dată în istoriografie, prin 1490, caracterul, evoluția și bilanțul relațiilor moldo - otomane după pacea din 1486: „Iar moldovenii, deși au pierdut pe țârmul Mării Negre orașele Moncastru și Licostomo, (...) își mențin și păzesc și acum restul țării lor, și au provocat adesea, în anii precedenți, în mai multe rânduri, pierderi atât de mari turcelui, încât acesta a fost silit, în cele din urmă, să-l numească aliat și prieten pe Ștefan, domnul moldovenilor (...), care a cedat nu sub

²² B. Murgescu, *Dimensiunea europeană a domniei lui Ștefan cel Mare*, în „S.A.I.”, LXIX, 2004, București, pp. 5-11.

²³ H. İnalçık, *op. cit.*, pp. 68-76; N. Vatin, *op. cit.*, loc. cit., pp. 80-96.

presiunea armelor, ci condiționat. (...) Valahii, după ce au respins armele și încercările ei (puterii otomane), s-au învoit prin tratate nu ca învinși, ci ca învingători (subl. și compl. D.P.)”²⁴.

Moldavians and Ottomans in the Time of Stephen the Great. A Bibliography (Summary)

The author presents the general characteristics of the moldo-ottoman complex relations during the time of Stephen: stage I - 1457 - 1473; stage II - 1473 - 1486; stage III - 1486 - 1504. In stage I the bilateral relations were peaceful, generally linear, with fluctuations in 1462, 1465, 1470 - 1473. In stage II the thirteen years antiottoman war spread, finished by peace from 1486. In stage III were applied and observed bilateral stipulations of the peace from 1486, who was signed by the moldavians from the position of victors, rather than defeated, as Filippo Buonaccorsi Callimachus concluded in 1490.

The selected bibliography of the subject contains over 850 contributions, who were structured in:

1. historical sources:

a) written sources (documentary, epigraphic, sigilographic, epistolary, narrative, numismatic, archeologic sources);

b) ethnographical sources and folklore;

2. historiographic contributions:

a) syntheses of Romanian and Ottoman history;

b) Romanian - and Moldavian-Ottoman complex relations;

c) monographies, general appreciations, commemorations;

d) Moldavia during the age of Stephen the Great and Saint;

e) evolution of the Moldavian-Ottoman complex relations during the stages: I: 1457 - 1473; II: 1473 - 1486; III: 1486 - 1504;

f) Stephen the Great in posterity.

²⁴ Șerban Papacostea, *Tratatele Țării Românești și Moldovei cu Imperiul Otoman în secolele XIV-XVI: ficituire politică și realitate istorică*, în vol. *Stat. Societate. Națiune. Interpretări istorice*, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1982, p. 99.

Bibliografie selectivă**I. Izvoare istorice****I.1. Izvoare documentare, diplomatice și epigrafice**

- Abrahamowicz, Zygmunt, *Katalog Dokumentów Tureckich. Dokumenty do Dziejow Polski i Krajów Ościennych w Latach 1455-1672 (Catalogul documentelor turcești. Documente pentru istoria Poloniei și a statelor vecine între anii 1455-1672)*, Warszawa, 1959, 362 p.;

- *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, publicate de D. A. Sturza, G. Petrescu, C. Colescu - Vartic, vol. I (1391-1841), Cap.I; *Tractatele dintre Principatele Române și Turcia*, București, pp. 1-8;

- Alberi, Eugenio, *Relazioni degli ambasciatori veneti al Senato*, racotte, annotate et edite da..., serie III (*Relazioni degli stati ottomani*), vol. III, Firenze, 1855, XXIII + 447 p.;

- Anhegger, Robert - Inalcik, Halil, *Kānūnnāme-i sultānī ber mütəceb-i 'örf-i 'Osmānī. II. Mehmed ve II. Bayezid devirlerine ait yasaknāme ve Kānūnnāmeler (Codul de legi sultanale referitor la cutuma osmană. Acte legale referitoare la epoca sultanilor Mehmed II și Bayezid II)*, Ankara, 1956, 97 p. + 38 pl.;

- Antalffy, Andrei, *Două documente din Biblioteca egipteană de la Cairo despre cucerirea Chiliei și Cetății Albe în 1484*, în „R.I.”, XX. 1934, n-rele 1-3, București, pp. 33-42;

- Baczkowski, K., *Nieznane listy Baltazar z Piscii do papierza Sykstusa IV z lat 1476-1478 ze zbiorów weneckich (Scrisori inedite ale lui Baltazar de Prisica către apa Sixtus IV din anii 1476-1478, din arhive venețiene)*, în vol. *Studia z historii sztuki*, editori S. Cynarskie și A. Malkiewicz, Warszawa-Kraków, 1989, pp. 242-248;

- Beldiceanu, Nicoară, *Les actes des premiers sultans conservés dans les manuscrits turcs de la Bibliothèque Nationale à Paris*, vol. I, *Actes de Mehmed II et de Bayezid II du Manuscrit fonds Turc Ancien 39*, Paris-La Haye, 1960, 194 p.;

- Beldiceanu, N., *Știri otomane privind Moldova ponto-dunăreană (1486-1520)*, în „A.I.I.X.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp 85-111;

- Beningsen, Alexandre-Boratov, Pertev-Desaive, Dilek - Lemericier - Quelquejay, Chantal, *Le Khanat de Crimée dans les Archives du Musée du Palais de Tapkapi*, Paris - La Haye, 1978, pp. 58-85;

- Bogdan, I., *Inscripția de la 1484 de pe poarta cea mare a Cetății Albe*, în „C.L.”, XXXV, 1901, n-r 3, București, pp. 247-253, n-r 5, pp. 470-472;

- Bogdan, I., *Inscripțiile de la Cetatea Albă...*, cu 6 stampe, în „A.A.R.M.S.I.”, s. II, t. XXX, 1908, București, extras, 50 p. + 6 pl.;

- Bogdan, I., *Documentele lui Ștefan cel Mare*, publicate de..., vol. II, *Hrisoave și cărti domnești, 1493-1503. Tractate, acte omagiale, solii, privilegii comerciale, salvconducte, scrisori, 1457-1503*, București, 1913, XXI + 611 p (pp. 257 - 496);

- Calo, Giuseppe, *22 Dispacci da Constantinopoli al doge Giovanni Mocenigo*, traduzione e commento di..., introduzione di Alvise Zorzi, Venezia, 1992;

- *Catalogul documentelor turcești*, vol. II, *1455-1829*, întocmit de Mihail Guboglu, D.G.A.S., București, 1965, pp. 3-4;

- Constantinescu, Radu, *Documente răguzane în colecția de microfilme a Arhivelor Statului, în „R.A.”, LVIII, 1981, vol. XLIII, n-r 1, București, p. 37;*
- *Documenta Romaniae Historica, A. Moldova*, vol. II, 1449 - 1486, editori L. Șimanschi, G. Ignat, D. Agache, București, 1976, 650 p.; vol. III, 1487-1504, editori C. Cihodaru, I. Caproșu, N. Ciocan, București, 1980, 688 p.;
- Esarcu, C., *Documente inedite din biblioteca ambrosiană de la Milaș, relative la victoria lui Ștefan cel Mare de la Racova 1475*, în „C.T.”, VII, 1876, septembrie, București, pp. 420-425;
- Esarcu, C., *Documente istorice descoperite în arhivele Italiei*, Conferință publică ținută în seara de 8 aprilie 1878, București, 1878, 97 p., extras din „Globul”;
- Esarcu, C., *Scrisoarea inedită a șahului Persiei Uzun - Hasan către Ștefan cel Mare, 1474*, în „C.T.”, VII, 1876, octombrie, București, pp. 464-466:
- Esarcu, C., *Ștefan cel Mare. Documente descoperite în archivele Veneției*. Cu o prefață de B. P. Hașdeu, București, 1874, 104 p.;
- Esarcu, C., *Ștefan cel Mare. Documente inedite din archivele Veneției*, în „C.T.”, IV, 1873, n-r 12, pp. 227-232, n-r 13, pp. 235-240;
- Esarcu, C., *Documente din arhivele dei Frari din Venezia (1476)*, în „Arhiva”, IV, 1893, București, n-rele 3-4, pp. 263-204;
- Feridun - Bey, Ahmed Ruksunzâde, *Mecmu'a-i Münse'ât es-Selâfiñ (Colecție de scrisori ale sultanilor)*, vol. I-II, Istanbul, 1234-1265 H., 1848-1849 d.Hr.;
- Florescu, G. G., *L'aspect juridique des Khatt-i-chérifs. Contributions à l'étude des relations de l'Empire ottoman avec les principautés roumaines*, în „S.A.O.”, I, 1957, București, 1958, pp. 121-147 (pp. 140-147);
- *Fontes Historiae Daco-Romanae, IV, Scriitori și acte bizantine, sec. IV-XV*, editate de H. Mihăescu, R. Lăzărescu, N. Ș. Tanașoca, T. Teoteoi, București, 1982, 586 p., *passim*;
- Fraknói, Vilmos, *Mátyás Kiraly, levelei Külliyyi Osztály (Scrisorile regelui Matei Corespondență externă)*, vol. I (1458 - 1479), XIII + 496 p., vol. II (1480 - 1490), LXX + 406 p., Budapest, 1893, 1895;
- Garbacik, Josef, *Materiały do dziejów dyplomacji Polskiej z lat 1486-1516 (Kodeks Zagrzebski)-(Materiale ale istoriei diplomatice a Poloniei între anii 1486-1516. Codexul Zagrzebski)*, Wraclaw-Warzawa - Kraków, 1966, XVII + 221 p.;
- Gemic, T. - Veliman, Valeriu, *Cercetări în arhivele de peste hotare - Turcia*, în „R.A.”, LVIII, 1981, vol. XI.III, n-r 2, București, pp. 218-231;
- Gemic, T., *Fetiħ-nâme a sultanului Mehmed al II-lea privind campania din 1476 împotriva Moldovei*, în „R. A.”, LIX, 1982, vol. XLIV, n-r 3, București, pp. 252-258;
- Gemic, T., *Un izvor referitor la moartea lui Dmitar Jaksić, solul lui Matia Corvin, la Bayezid II*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXII - 2, 1985, Iași, pp. 597-603;
- Gemic, Tahsin, *Două documente tătărăști referitoare la campania din 1476 a sultanului Mehmed al II-lea în Moldova*, în „A.I.I.A.X.I.”, V, 1968, Iași, pp. 185-194;
- Guboglu, M., *Fatih sultan Mehmed ve Yavuz sultan Selim'in Boğdan voyvolarına yazdıkları slavça mektupları (Scrisori slavone scrise voievozilor Moldovei de către sultanii Mehmed Cuceritorul și Selim cel Aspru)*, în „Belgelerle Türk Tarih Dergisi”, 19, 1969, Istanbul, pp. 31-36;
- Guboglu, M., *Izvoare turco-persane privind relațiile lui Ștefan cel Mare cu Imperiul otoman*, în „R.A.”, LIX, 1982, XLIV, n-r 2, București, pp. 134-145;

- Hazai, G., *Urkunde des Friedensvertrages zwischen König Mathias Corvinus und dem türkischen Sultan (1488)*, în vol. *Beiträge zur Sprachwissenschaft, Volkskunde und Literatur Forschung*, Berlin, 1965, pp. 140-146;
- Hurmuzaki, Eudoxiu, N. Densușianu, N. Iorga, *Documente privitoare la istoria românilor*, culese de..., Publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice și ale Academiei Române, vol. II/2, **1451-1510**, XLVII + 730 p.; 1891; vol. II/1, **1451-1576**, XLIV + 824 p., 1891; vol. VIII, **1376-1650**, XLVIII + 540 p., 1894; vol. XV/1, **1358-1600**, LXXVIII + 775 p., 1911, București;
- Ionașcu, Ion - Bărbulescu, Petre-Gheorghe, Gh., *Tratatele internaționale ale României (1354-1920)*, E.S.E., București, 1975, 528 p.;
- Iorga, N., *Actul lui Mahomed al II-lea pentru negustorii din Cetatea Albă (1456)*, în „R.I.”, X, 1924, n-rele 4-6, București, p. 105;
- Iorga, N., *Inscripții din bisericile României*, adunate și publicate de..., vol. I-II, București, 1905-1908, *passim*;
- Iorga, N., *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XV-e siècle*, IV-e série (**1453-1476**), Bucarest, 1915, VI + 379 p.; V-e série (**1476-1500**), 1915, 949 p.; Bucarest, *passim*;
- Iorga, N., *Privilegiul lui Mahomed al II-lea pentru Pera (1 iunie 1453)*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. II, t. XXXVI, 1913, m.3, București, pp. 80-82 (scrisoarea sultană din 5 octombrie [1455]);
- Iorga, N., *Scrisori de boieri. Scrisori de domni*, Vălenii de Munte, ediția a III-a, 1932, pp. 167-174;
- Iorga, N., *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, vol. XVI, București, 1909, pp. 111-123;
- Iorga, N., *Une nouvelle source sur les campagnes de Mahomed II contre Étienne le Grand, prince de Moldavie*, în „R.H.S.E.E.”, XI, 1934, Bucarest, n-os 10-12, pp. 341-342;
- Iorga, Nicolae, *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor*, adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului și publicate cu sprijinul Ministerului de Instrucție Publică, vol. III, București, 1897, 2 pl. + 107 p. + II p.;
- Kolodziejczyk, Dariusz, *Ottoman-Polish Diplomatic Relations (Fifteenth - Eighteenth Centuries): An Annotated Edition of Ahdnames and Other Documents*, Leyden, Boston, Brill, 2000, 750 p., *passim*;
- Kraelitz, Friedrich, *Osmanische Urkunden in Türkischer Sprache aus des zweiten Häfte des 15. Jahrhunderts*, Wien, 1922, XIV + 111 p.;
- Kurat, A.N., *Topkapı Sarayı Müzesi Arşivindeki Altın Ordu, Kirim ve Türkistan Hanlarına dit yarlık ve bitikler (Porunci și scrisori referitoare la Hoarda de Aur, Hanatele Crimeii și Turkestanului, în arhiva Muzeului Palatului Topkapı)*, Istanbul, 1940, pp. 32-76;
- Kurtoğlu, F., *Son Altıncı Ordu hükümdarının osmanlı hükümdarı II. Mehmed'e bir mektubu (O scrisoare a ultimului conducător al Hoardei de Aur către sultanul otoman Mehmed II)*, în „Belleteren”, II, 1938, s-lar 5-6, Ankara, pp. 247-250;
- Kurtoğlu, Fevzi, *İlk Kirim hanlarının mektupları (Scrisorile primilor hanii ai Crimeii)*, în „Belléteren”, 1937, n-ler 3-4, Ankara, pp. 641-655;
- Luca, Cristian, *Observații asupra unei ediții de documente venețiene conținând informații despre raporturile moldo-otomane din veacul al XV-lea*, în „Istros”, X, 2000, Brăila, pp. 519-524;
- Maxim, Mihai, *Ştefan cel Mare și Înalta Poartă: noi documente turcești*, în „R.I.M.”, n-r 3 (83)-2004, București, pp. 17-24;

- Mehmed, Mustafa Ali, *Documente turcești privind istoria României*, vol. I, 1455-1774, București, 1976, pp. 1-7;
- Melchisedec, episcopul, *Inscripțiunea de la Monastirea Răzeboieni, județul Neamțului*, comentată de..., în „B.O.R.”, VI, 1882, n-r 11, pp. 649-664; n-r 12, pp. 689-719; extras, București, 1885, 35 p., din „A.A.R. Memorii și Notiție”, s.II, t. VII, 1885, secțiunea II;
- Mihailă, G., *Importanța politică și literară a corespondenței lui Ștefan cel Mare cu Veneția*, în idem, *Contribuții la istoria culturii și literaturii române vechi*, București, 1972, pp. 176-179;
- Moldova în contextul relațiilor politice internaționale, 1387-1858, *Tratate*, culegere alcătuită de Ion Ieremia, Edit. Universitas, Chișinău, 1992, pp. 20-42;
- Musso, Gian Gioacomo, *Nuove ricerche d'archivio su Genova e l'Europa centro-orientale nell'ultimo Medio Evo*, în „R.S.I.”, LXXIII, 1971, n-o 1, Roma, pp. 130-143;
- Nagy, Iván - Nyáry, Albert, B., *Magyar diplomaczai emlékek. Mátyás Király korából 1458-1490 (Documente diplomatice ungare. Epoca regelui Matia, 1458-1490)*, vol. I, 1876, XXIV + 390 p.; vol. II, 1877, XXI + 448 p.; vol. III, 1877, XXVII + 447 p.; vol. IV, 1878, XXVI + 434 p.; Budapest, passim;
- Năsturel, Petre Ș., *Din legăturile dintre Moldova și Crimeea în secolul al XV-lea. Pe marginea unei inscripții grecești*, în vol. *Omagiu lui P. Contantinescu - Iași cu prilejul împlinirii a 70 de ani*, București, 1965, pp. 262-266;
- Panaiteșcu, P. P., *Contribuții la istoria lui Ștefan cel Mare*, în „A.A.R.M.S.I.” s. III, t. XV, 1934, extras 20 p.;
- Paschini, Pio, *Il corteggiio fra il Cardinale Marco Barbo e Giovanni Lorenzi (1481-1490)*, Citta del Vaticano, 1948, 235 p.;
- Pienaru, Nagy, *Un document otoman necunoscut din 1476*, în „R.I.”, s.n., XIII, 2002, n-le 1-2, București, pp. 229-241;
- Pippidi, Andrei, *Noi izvoare italiene despre Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare*, în „S.M.I.M.”, XX, 2002, București, pp. 15-21;
- Radojčić, Nicola, *Pet pisma s kraja XV (Cinci scrisori de la sfârșitul secolului XV)*, în „Južnoslovenski filolog”, XX, 1953-1954, Beograd, pp. 343-367;
- Rahmeti, Arat, Reşit, *Un yarlık de Mehmed II le Conquérant*, în „Anuali del Istituto universario orientale di Napoli”, n.s., I, 1940, Neapole, pp. 25-68;
- Răpă-Buiucliu, Dan (coordonator) și colaboratorii, *Ștefan cel Mare și Sfânt, 1504-2004. Poliptic istoric*, Edit. Istras, Galați, 2004; 275 p.;
- Ulianijki, V. A., *Materialellia istorii vzaimnîh otnašenii Rosii, Polski, Moldavii și Turcii v XIV-XV vekov (Materiale pentru istoria relațiilor dintre Rusia, Polonia, Moldova și Turcia în secolele XIV-XV)*, Moskva, 1887, VIII + 244 p.;
- Veress, Andrei, *Acta et epistolae relationum Transylvaniae Hungariae - que cum Moldavia et Valachia, I (1468-1540)*, Budapest, 1914, pp. 1-65;
- Vigna, A., *Supplemento al codice diplomatico*, în „Atti...”, VII, 1881, parte II, fasc. II, Genoa;
- Vigna, Amedeo, *Codice diplomatico delle coloniae tauroliguri durante la signoria del Banco di San Giorgio (MCCCCLIII - MCCCCLXXXV)*, în „Atti della Società ligure di storia patria”, VI, 1868, parte I, Genoa;
- Xenopol, A. D., *Un nou document venețian privitor la Ștefan cel Mare*, în „Arhiva”, XVIII, 1907, n-le 7-8, Iași, p. 364;

I. 2. Izvoare narrative critice, comentate

- Andreeșcu, Ștefan, „*Cronica lui Ștefan cel Mare*”: înțelesurile unei întreruperi, în „R.I.T.L.”, XXXI, 1983, n-r 4, București, pp. 67-72, republicat în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, Putna, pp. 245-252;
- Antalffy, Andrei, *Vechea cronică otomană editată de d-r Friedrich Giese, ca izvor pentru istoria românilor (traducere din limba turcească)*, în „R.I.”, XXIII, 1937, n-rele 7-9, București, pp. 217-235;
- Aşikpaşa Zade, *Tevârîh-i Âl-i Osmân (Istoriile dinastiei osmane)*, ediție Fr. Giese, Leipzig, 1929, XXXII + 252 p.; ediție Ali-Bey, Istanbul, 1914; ediție Ç. N. Astsiz, Istanbul, 1949; traducere germană, Graz, 1959;
- Babinger, Franz, *Die Aufzeichnungen des Genuesen Iacopo de Promontorio - de Campis über den Osmanenstaat um 1475*, München, 1957;
- Babinger, Fr., *Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke*, Leipzig, 1927, 477 p.;
- Balotă, Anton, *La littérature slavo-roumaine à l'époque d'Étienne le Grand*, în „Rsl.”, I, 1958, Bucarest, pp. 210-230;
- Benedetto Dei, *La Cronaca dall'anno 1400 all anno 1500*, a cura di Roberto Barducci, Firenze, 1984;
- Berza, Mihai, *Turcs, Empire Ottoman et relations romano-turques dans l'historiographie moldave des XV-e - VII-e siècles*, în „R.E.S.E.E.”, X, 1972, n-o 3, Bucarest, pp. 595-627; reeditat în idem, *Pentru o istorie a vechii culturi românești*, culegere de studii editată, cu o introducere și note de Andrei Pippidi, Editura Eminescu, București, 1985, pp. 75-103;
- Bianu, Ion, *Ștefan cel Mare. Câteva documente din archivul de stat de la Milan*, în „C.T.”, s.n., IV, 1883, București, n-rele 1-2, pp. 30-47;
- Bogdan, I., *Cronice inedite atingătoare de istoria Românilor*, adunate și publicate cu traduceri și adnotări de..., București, 1895, XI + 205 + XIX p.;
- Bogdan, I., *Cronicile slavo-române din secolele XV - XVI*, publicate de ...., ediție revăzută și completată de P. P. Panaiteanu, București, 1959, XIV + 332 p.;
- Bogdan, I., *Vechile cronice moldovenesci până la Urechia*, texte slave cu studiu, traduceri și note, cu două facsimile, București, 1891, XII + 291 p. + 72 fig.;
- Bonfinius, Antonius, *Rerum Ungaricarum Decades quator, cum dimidia*, editori I. Fögel, B. Iványi, L. Juhász, t. IV - 1, Budapest, 1941, t. IV-2, *Appendix - Fontes - Index*, editori M. Kulczár, P. Kulczár, Budapest, 1976;
- Callimachi, Ph., *Ad Innocentium VIII de bello turcis oratio*, ediție de Irina Lichońska, comentariu de Thaddeus Kowalewski, Varșovia, 1964;
- Callimachi, Ph., *Epistulae selectae*, ediție de I. Lichońska, G. Pianko, T. Kowalewski, Bratislava-Varșovia-Cracovia, 1967, pp. 68-89;
- Callimachus, Ph. Buonaccorsi, *De his que a Venetis tentata sunt Persis ac Tartaris contra Turcos morendis*, recensuit Andreas Kempfi, commentariis illustravit Thadeus Kowalewski, in liuguam Polonam vertit Maria Cytowska, Varsoviae, 1962, 117 p.;

- Callimachus, Ph. Buonaccorsi, **Rhetorica**, ediție Casimirus Felix Kumaniecki, Varsoviae, 1950, XIX + 160 p. + XIV facs.;
- Callimachus, Ph. Buonaccorsi, **De bello Turcis inferendo, oratio gravissima...**, Haganoe, 1533, 181 p.;
- Cambini, A., *Libro della origine de Turchi et Imperio dellli Ottomani*, în „A.I.R.”, I, 1865, nr 2, București, pp. 55-59 (fragmente referitoare la Ștefan cel Mare);
- Cambini, Andreea, *Comentario de... fiorentino della origine de Turchi et Imperio della Casa Ottomana*, în vol. *Comentarii della cose de Turchi di Paulo Glovio e Andrea Cambini*, Venetia, 1541;
- Cambini, Andreea, *Dell'Origine de Turchi di Andrea Cambrini fiorentino*, în vol. *Dell'Historia universale dell'origine et imperio de Turchi raccolta da M. Francesco Sansovino*, Venetia, 1554, pp. 142 r. - 186 v.;
- Cândea, Ionel, *Cucerirea Cetății Albe de către turci la 1484 într-un izvor otoman mai puțin cunoscut*, în „S.M.I.M.”, XVII, 1999, București, pp. 27-31 (Andreea Cambini);
- Cazacu, Matei, Kevonian, K., *La chute de Caffa en 1475 à la lumière de nouveaux documents*, în „C.M.R.S.”, XVII, 1976, n-o 4, Paris, pp. 495-538;
- *Călători străini despre Țările Române*, vol. I (1331-1550), îngrijit de Maria Holban, Edit. Științifică, București, 1968, pp. 129-154;
- Chalcondil, Laonic, *Expuneri istorice*, ediție critică de Vasile Grecu, București, Edit. Academiei, 1958; idem, *Expuneri istorice*, în **F.H.D.R.-I.I.R.**, IV, *Scriitori și acte bizantine, secolele IV-XV*, publicate de H. Mihăescu, R. Lăzărescu, N.Ş. Tanașoca, T. Teoteoi, Edit. Acad. R.S.R., București, 1982, pp. 507, 513 (N. S. Tanașoca);
- Chițimia, I. C., *Nürnberg 1502 – Viața și faptele lui Ștefan cel Mare într-o primă cronică străină*, în „M.I.”, XIX, 1985, n-r 10 (223), București, pp. 2-5;
- Chițimia, I. C., *Ștefan cel Mare, cititor în domeniul istoriografiei*, în idem, *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, 1972, pp. 13-31; reeditare în *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, pp. 200-219;
- Chițimia, I. C., *Cronica lui Ștefan cel Mare (Versiunea germană a lui Schedel)*, București, 1942, 74 p. + XXIII facs; și în „Cercetări Literare”, s.n., III, 1939, București, pp. 219-293;
- Ciurea, Dimitre, *Opera istorică a lui Antonio Borfini*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXI, 1984, Iași, pp. 321-328;
- Cornet, Enrico, *Le guerre dei Veneti nell'Asia 1470-1474. Documenti cavati dall'archivio ai Frari in Venezia*, Vienna, 1856;
- Costin, Nicolae, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii până la 1601*, ediție îngrijită de Ioan Șt. Petre, București, 1942, 664 p. + 4 pl.;
- Cristea, Ovidiu, *La Chronique de Benedetto Dei sur la guerre moldo-ottomane, 1475-1477*, în „R.E.S.E.E.”, XXXII, 1994, n-os 3-4, Bucarest, pp. 375-377;
- *Cronaca di Anonimo Veronese 1446-1488*, edita la prima volta ed illustrata da Giovanni Soranzo, Venezia, 1915, (*Monumenti Storici*, seria terza, *Chronache e Diari*, vol. IV), pp. 122-310;
- *Cronici turcești privind Țările Române, Extrase*, vol. I, *Sec. XV - mijl. sec. XVII*, publicate de M. Guboglu și Mustafa Ali Mehmed, Edit. Academiei, București, 1966, pp. 60-64, 74-79, 95-105, 127-134, 137-139, 186-187, 208-214, 244-245, 253, 294, 321-332, 407-409, 457-467, 545-

546; vol. II, *Sec. XVII - încep. sec. XVIII*, publicate de M. Guboglu, Edit. Academiei, București, 1974, pp. 107, 141-146, 248-251;

- Da Lezze, Donado, *Historia Turchesca (1300-1514)*, publicată, adnotată și cu o introducere de dr. I. Ursu, București, 1909, pp. 39-268;

- Decei, Aurel, *Les ferihâme-yi Karabogdân du XV-e et XVI-e siècles*, în *Proceedings of the Twenty second Congress of Orientalists held in Istanbul, September 15th to 22nd, 1951*, Istanbul, 1953 (despre „cărțile de cucerire” referitoare la expedițiile sultanale în Tara Moldovei din 1476 și 1484);

- Densușianu, Nicolae, *Răzbăoiele lui Ștefan cel Mare după istorică polonă Dlugosz și Cromer*, în „R.I.A.F.”, VIII, 1902, București, pp. 170-207;

- Dias Tanco, Vasco, *Libro dell'origine et successione dell' Imperio de' Turchi*, composto da ... et nuovamente tradotto dalla lingua spagnuola nella italiana, Vinegia, 1558;

- Długoss, Ioannes, *Historia Polonicae...*, tomus II, Lipsiae, 1712, IV + LIX + coloanele 1-592, *passim*;

- Erbiceanu, Constantin, *Împărația lui Baiazid*, în „B.O.R.”, XIII, 1889, n-r 2, București, pp. 81-85 (extrase din Gheorghios Frangis, *Cronograf*, Viena, 1796, referitoare la expediția otomană din 1484);

- Esarcu, C., *O relațiuțe contimpurăna inedită despre Ștefan cel Mare 1476* din Biblioteca marciană din Venetia, în „C.T.”, VII, 1876, august, București, pp. 376-380;

- Estratti degli Analì veneti di Stefano Magno, în culegerea *Croniques greco-romaines inéditions ou peu connues publiées avec notes et tables généalogiques*, Berlin, 1873, pp. 179-209;

- Feneșan, Costin, Jörg von Nürnberg – o restituire necesară pentru istoria luptelor lui Ștefan cel Mare cu Imperiul Otoman (1475-1476), în „R.A.”, LIX, 1982, vol. XLIV, n-r 3, București, pp. 285-288;

- Giese, Friedrich, *Die altosmanischen anonymen Chroniken*, Text und Übersetzung herausgegeben von..., Teil I: *Text und Variantenverzeichnis*, Breslau, 1922, V + 421 + (174) p.; Teil II: *Übersetzung*, Leipzig, 1925, 170 p., *passim*;

- Giurescu, C. C., *Valoarea istorică a tradițiilor consemnate de Ion Neculce*, în vol. *Studii de folclor și literatură*, București, 1967, pp. 439-452, 464-466, 473-474;

- Górká, O., *Najstarsza historjografia rumuńska (Istoriografia veche românească)*, în „Kwartalnik Historyczny”, XLIV, 1930, t. II, fasc. 2, Lwow, extras, 8 p.;

- Górká, O., *Nieznany żywot Bajezida zródłem dla wyprawy czarnoworskiej i naiczdów Turków za Jana Olbrachta (O biografie inedita a lui Baiazid II referitoare la expediția în Murcia Neagră și la atacurile turcești în timpul lui Ioan Albert)*, în „Kwartalnik Historyczny”, 52, 1938, n-r 3, Warszawa, pp. 375-428;

- Górká, Olgierd, *Kronika czasów Stefana Wielkiego-Moldawskiego, 1457-1499 (Cronica epocii lui Ștefan cel Mare al Moldovei, 1457-1499)*, oprakował i wydał... z trzema podalizmami w tekście, Kraków, 1931, 121 p.; traducere românească, idem, *Cronica epocii lui Ștefan cel Mare, 1457-1499*, în „R.I.R.”, IV, 1934, pp. 215-279; V-VI, 1935-1936, pp. 1-84, București; extras, 1937, 161 p.;

- Guazzo, Marco, *Historie di messer ove se contenero la guerre di Mahometto imperatore de turchi hante per quidea anni continui con la Signoria di Venetia, poi con il Re di Persia, Usuncassano; il Re di Napoli, Ferdinando; et l'assedio di Rodi et in che guisa et in che luogo mori. Con la guerre di figliuolo-Baiasit fatte con il Carabogdan Vaivoda della Valachia...*, Venetia, 1545, 33 p.;

- Guboglu, M., *Crestomatie turcă. Izvoare narrative privind istoria Europei orientale și centrale (1263-1683)*, București, 1977, pp. 173-183, 195-196, 273-275;
- Halevy, M. A., *Les guerres d'Étienne le Grand et de Uzun-Hassan contre Mahomet II, d'après la „Chronique de la Turquie” du candote Elie Capsali (1523)*, în „S.A.O.”, I, 1957, București, pp. 189-198;
- Hașdeu, B. P., *Notiță la relațiunea contemporană despre Ștefan cel Mare, descoperită de C. Esarcu*, în „C. T.”, VII, 1876, n-r 8, August, București, pp. 381-382;
- Hașdeu, B. P., *Relația turcă despre bătălia de la Valea Albă între sultanul Mahomed și Ștefan cel Mare între 1474-1476*, în „A.I.R.”, I, 1865, n-r 2, București, pp. 31-35 (extrase din cronică lui Sa'adeddin);
- Ibn Kemâl, Şemseddin Ahmed Kemal - pașazâde, *Tevârih-i Âl-i 'Osmân (Istoriile dinastiei osmane)*, VII. *Defter (Domnia lui Mehmed II)*, editor Şerafettin Turan, partea I (text otoman), XXI + 625 + 51 p., T.T.K.B., Ankara, 1954; partea II (ediție critică); LI + 625 p., T.T.K.B., Ankara, 1957, reeditare Ankara, 1991, CX + 598 p.; VIII. *Defter (Domnia lui Bâyezid II)*; editor Ahmed Uğur, Ankara, 1997, XXXVIII + 296 p.;
- Inalcik, H., *How to read Ashik pasha - zâde's History*, în *Studies in Ottoman History in Honour of Professor V. L. Ménage*, edited by Colin Heywood and Colin Imber, The Isis Press, Istanbul, 1994, pp. 139-156;
- Inalcik, H., *Tursun Beg, Historian of Mehmed the Conqueror's Time*, în „Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes”, 69, 1977, Wien, pp. 55-71;
- Iorga, N., *Câteva note de istorie românească*, în „R.I.”, VIII, 1921, n-rele 4-6, București, pp. 117-120;
- Iorga, N., *Cronicile turcești, ca izvor pentru istoria românilor*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t. IX, 1928, m. 1, București, pp. 1-22;
- Iorga, N., *Istoria românilor prin călători*, ediția a II-a, vol. I, București, 1928, pp. 73-90;
- Iorga, N., *Noua cronică germană a lui Ștefan cel Mare descoperită de d. Olgierd Górká*, în „B.C.I.R.”, IX, 1930, București, pp. 187-195;
- Iorga, N., *Une nouvelle source sur les campagnes de Mahomed II contre Étienne le Grand, prince de Moldavie*, în „R.H.S.E.E.”, XI, 1934, n-rele 10-12, București, pp. 341-342;
- Iosipescu, Sergiu, *O cronică neștiută a Moldovei sub Ștefan cel Mare și o hartă franceză a Mării Negre de la începutul secolului XVI*, în vol. *Ştefan cel Mare și Sfânt 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, 2004, pp. 323-336;
- Karadja, Constantin I., *Cronica lui Jörg von Nürnberg*, București, 1943, 14 p. (extras din vol. *Omagiu profesorului Ioan Lupaș la împlinirea vîrstei de 60 de ani*);
- Karamanli Nişancı Mehmed paşa, *Osmanlı Sultanları Tarihi (Istoria sultanilor otomanii)*, editor Ibrahim Hakkı Konyalı, în *Osmanlı tarihleri (Istoriile otomane)*, I. Cilt, Istanbul, 1949, pp. 358-359;
- Kissling, H. J., *Die anonyme altosmanische Chronik über Sultan Bâyezid II. (Paris, Bibliothèque Nationale, Fonds E. Blochet, n-o 922)*, în vol. *Grazer und Münchener balkanologische Studien, Beiträge zur Kenntnis Südosteuropas und des Nahen Orients*, II. Band, München, 1967, pp. 128-166;
- Kissling, H. J., *Eine anonyme altosmanische Chronik über Sultan Bâyezid II*, în vol. *Der Orient in der Forschung. Festschrift für Otto Spies zum 5. April 1966*, Wiesbaden, 1967, pp. 409-433;

- Kivâmî, *Fethnâme-i Sultan Mehmed* (*Scrisoarea de cucerire/ biruință a sultanului Mehmed*), editor Franz Babinger, Istanbul, 1955, VIII + 322 p.;
- Koca Huseyin, *Bedâ'i ül-vekâ'i (Evenimentele minunate)*, editor A.S. Tveritinova, vol. II, Moskva, 1961, 715 p.;
- Konstantin Michailovici di Ostrovica, *Cronaca turca overro Memorie di un gianizzero*, a cura di Alda Giambelluca Kossova, trad. di Angiolo Danti, note di Marco Clementi, Palermo, 2001;
- Kreutel, R.F., *Vom Hirtenzelt zur Hohen Pforte*, Graz, 1959 (traducerea germană a cronicii lui Asikpâsâzâde);
- Kreutel, R. F., *Der fromme Sultan Bayazid. Die Geschichte seiner Herrschaft (1481-1512) nach den altosmanischen Chronick des Oruç und des Anonymus Hanivaldanus*, übersetzt, eingeleitet und erklärt von..., Verlag Styria, Glaz-Wien-Köln, 1978;
- Leunclavius, I., *Annales Sultanorum Othmanicarum a Turcis sua lingua scripti...*, editio altera, Francofurdi, 1596, 260 + 26 p.;
- Leunclavius, Ioannes, *Historiae Musulmanaे turcorum de monumentis ipsorum exscriptae, libri XVIII*, Francofurdi, 1591, 18 + 898 + 44 p.;
- Lewenklaw (Leunclavius), Hans, *Neuwe Chronica Tuerckischer Nation von Tuerchen selbs beschrieben...*, I. Band, Frankfurt am Main, 1590, 6 + 535 + 19 p.;
- Lüfti - pașa, *Tevârîh-i Al-i 'Osmân (Istoriile dinastiei osmane)*, editor Ali Bey, Istanbul, 1341 H. (1923-1924 d.Hr.), 456 p.;
- Lupaș, Ioan, „*Cronicon Dubnicense*” despre Ștefan cel Mare, comunicare făcută în ședința de la 18 mai 1929, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, vol. X, 1929, București, extras, 12 p.;
- Malipiero, Domenico, *Anuali veneti dall'anno 1457 al anno 1500*, în „Archivio storico italiano” VII, parte prima, 1843, pp. 1-586, parte secunda, 1844, pp. 589-720;
- Maxim, Mihai, *Virtuile militare ale românilor în vizuinea cronicarului otoman Idris Bitlisi (sec. XV-XVI)*, în „L.I.P.”, 1986, n-3, București, pp. 10-12;
- Mehmed bin Mehmed, *Nuhbet-üd-tevârîh ve'l-ahbar (Cronică aleasă și informativă)*, I. Cilt, Istanbul, 1276 H. (1860 d.Hr.), 24 + 75 p.;
- Mehmed, Mustafa Ali, *Cronici otomane despre români*, în „M.I.”, XVIII, 1984, n-r 4, București, pp. 36-39, 54;
- Mehmed-pașa, Küçük Nișancı, *Tarîh-i Nişancı Mehmed-paşa (Cronica lui Nișancı Mehmed-paşa)*, editor Ahmed Refik-pașa, 1279 H. (1862 d.Hr.), Istanbul, 2 + 348 p.;
- Mihăilă, Gheorghe, *Importanța politică și literară a corespondenței lui Ștefan cel Mare cu Veneția*, în idem, *Contribuții la istoria culturală și literaturii române vechi*, București, 1972, pp. 164-182, republicat în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, pp. 86-103;
- Minea, Ilie, *Informațiile românești ale cronicii lui Jan Dlugoss*, Iași, 1926, pp. 43-66;
- Moisil, Constantin, *Spicuiri din cronicarii turci*, în „R.S.T.R.”, IV, 1923, n-rele 6-7, București, pp. 195-202 (fragmente din cronicile lui Tursun-bey și Mehmed Neșri);
- Năstase, G. I., *Istoria moldovenească din Kronika Polska a lui Bielski (traducere)*, în „C.I.”, I, 1925, Iași, pp. 114-158;
- Neculce, Ion, *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Strempel, Editura Minerva, București, 1982, pp. 104-120, 162-168;
- Neșri, Mehmed, *Cihân-nûmâ (Oglinda Lunii)*, editori F. R. Unat și M. A. Köymen, ed. I, I. Cilt, Ankara, T.T.K.B., 1949, XVI + 419 p.; II. Cilt, Ankara, 1967; ed. a II-a, Ankara, 1995, 2 vol.;

editori Fr. Taeschner-Th. Menzel, *Ğihān-nūmā. Die altosmanische Chronik des Mevlāna Mehemed Neschri*, I. Band (*Text-Codex Menzel*), Leipzig, 1951, XXXI + 255 p.; II. Band (*Text-Codex Manisa 1373*), Leipzig, 1955, XVIII + 325 p.; editor V. L. Ménage, *Neşri's History of the Ottomans*, London, O.U.P., 1964, XVI + 86 p.;

- Orchidan, N., *Ce spun cronicarii streini despre Ștefan cel Mare*, Craiova, 1915, 116 p.;
- Oruc bin Adîl el-Kazzâz, *Tevârîh-i Âl-i 'Osmân* (Cronicile dinastici osmane), editor Fr.

Babinger, **Die Frühosmanischen Jahrbücher des Urudsch**, Nach den Handschriften..., Hannover, 1925, XXIV + 140 p.;

- Panaiteanu, P. P., *Ştefan cel Mare în lumina cronicarilor contemporani din ţările vecine*, în „S.C.S.I.”, XI, 1960, n-r 2, Iași, pp. 199-226;

- Pedani, Maria Pia, *Elenco degli inviati diplomatici veneziani presso i sovrani ottomani*, Venezia, 2000;

- Prodan, Costică, *Aspecte privind reflectarea luptei întregului popor pentru apărarea patriei în opere ale cronicarilor români și străini* (sec. XIV-XVI), în "Pagini de istorie românească și universală. Culegere de studiu și articole", II, 1985, n-r 1, București, pp. 18-25;

- Rezachevici, C., *Ecouri occidentale târzii ale bătăliilor lui Ștefan cel Mare de lângă Vashui și Valea Albă - Războieni*, în „R.d.l.”, 28, 1975, n-r 1, București, pp. 67-71;

- Rezachevici, C., *Știri despre Ștefan cel Mare într-o cronică inedită a Moldovei* (sec. XIII - încep. sec. XVII), descoperită în Polonia, în „R.d.l.”, XXXV, 1982, n-rele 5-6, București, pp. 654-671;

- Rustum-paşa, *Die osmanische Chronik des Rustem Pascha (Târîh-i Âl-i 'Osmân)*, herausgegeben von Ludwig Forrer, Leipzig, 1923, VIII + 208 p.;

- Sa'adeddin Mehmed Hoca Efendi, *Tac-üt-Tevârîh (Coroana istoriilor)*, I. Cilt, Istanbul, 1279 H. (1862 d.Hr.), pp. 488-489, 557-562; II. Cilt, Istanbul, 1280 H. (1862 d.Hr.), pp. 41-144; *Tacü't tevarih. Fatih Sultan Mehmed ve ikinci Beyazid dönemleri (Coroana istoriilor. Perioadele domniilor lui Mehmed Cuceritorul și Bayazid II)*, ediție Ismet Parmaksizoğlu, III. Cilt, Ankara, 1979, 400 p.;

- Sadettin, Buluç, *Untersuchungen über die altosmanische anonyme Chronik der Bibliothèque Nationale zu Paris*, Supl. turc. 1047, Anc. fonds turc 99, Breslau, 1938;

- Sagredo, Giovanni, *Memorie istoriche de monarchi ottomani*, Venezia, 1673, III + 1069 p. (Mehmed II și Bayazid II);

- Sansovino, Francesco, *Dell' Historia universale dell'origine et imperio de Turchi libri tre...*, Venezia, 1564, III + 457 p. (Mehmed II și Bayazid II);

- Sanudo, M., *Le Vite dei Dogi (1474-1494)*, I, Edizione critica e note a cura di Angela Caracciolo Aricò, Padova, 1989 (Pietro Mocenigo, Andreea Vendramin, Giovanni Mocenigo, Marco Barbarigo, Agostino Barbarigo);

- Sanudo, Marino, *I Diarii*, vol. I-VI, Venezia, 1879-1881, *passim*;

- Sarica Kemâl, *Selâtin-nâme (1299-1490) – (Cronica sultanilor, 1299-1490)*, editor Necdet Özтурk, Ankara, 2001, pp. 203-261;

- Spandonnes, Theodor, *On the origin of the Ottoman Emperors*, translated and edited by Donald M. Nicol, C.U.P., 1997;

- Spandugino, Theodor, *Discorso di... Cantacusino gentilhuomo Constantinopolitano della origine de principi turchi*, în vol. Sansovino Francesco, *Dell'Historia universale...*, Venetia, 1554;

- Sphrantzes, Georgios, *Memorii, 1401-1477*, ediție critică de Vasile Grecu, București, Edit. Academiei, 1966; idem, *Memorii, anii 1401-1477*, în F.H.D.R.-I.I.R., IV, *Scriitori și acte bizantine, secolele IV-VX*, publicate de H. Mihăescu, R. Lăzărescu, N. Ș. Tanașoca, T. Teotcoi, Edit. Academiei R.S.R., București, 1982, pp. 443, 447, 449 (R. Lăzărescu);
- Șimanschi, Leon, *Începutul elaborării Cronicii lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Profesorului Constantin Cihodaru la a 75-a aniversare*, Iași, 1983, pp. 38-46;
- *Ștefan cel Mare și Sfânt, 1504. Portret în cronică*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 375 p.;
- Tertecel, Adrian, *XV.-XVI. yy. Romen vekayināmeleri ve vesikalarında akincilara dair bilgiler (Informații despre akingii în cronică și documente românești din sec. XV-XVI)*, în „Tanitim”, 1989, n-o 115, Istanbul, pp. 19-23;
- Turcu, Constantin, *Literatura bisericăescă în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „M.M.S.”, XLII, 1966, n-rele 7-8, Iași, pp. 550-555;
- Turdeanu, Emil, *L'activité littéraire en Moldavie à l'époque d'Étienne le Grand (1457-1504)*, în „R.E.R.”, V-VI, 1960-1961, Paris, pp. 21-67;
- Tursun-Bey, *Târih-i Ebü'l-Feth-i Sultan Mehmed-Han (Istoria sultanului Mehmed han, părintele cuceritor)*, editor Mehmed Ārif, în „T.O.E.M.”, n-rele 26-38 / 1330-1333 H. (1914-1916), Istanbul; editor A. Mertol Tulum, Istanbul, 1977, 271 p.; editori H. Inalcik - R. Murphey, *The History of Mehmed the Conqueror* by Tursun bey, Minneapolis-Chicago, 1978, 260 p.;
- Ureche, Grigore, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediție, studiu introductiv, index și glosar de P. P. Panaitescu, ed. I, 1956, ed. II, 1958, București, E.S.P.L.A.; 259 p. + 8 facs.;
- Ursu, Ion, *Uno sconosciuto storico veneziano del secolo XVI (Donado Da Lezze)*, în „Nuovo Archivio Veneto”, n.s., XIX, 1, 1909, Venezia, estratto, 21 p.;
- Zawaliński, Eugeniusz, *Polska w Kronikach tureckich XV i XVI wieków (Polonia în cronicile otomane din secolele XV-XVI)*, în „Colectanea Orientalia”, 14, 1938, Stryj;
- Zoras, G. Th., *Hronikon peri ton turkon sultanon (Kata ton barberinon ellenikon Kodeka III) (O cronică despre sultanii otomani, după Codexul grec Barberini III)*, Athena, 1958, 383 p. + 8 facs.(domniile sultanilor Mehmed II și Baiazid II);

I. 3. Izvoare numismatice, sigilografice, heraldice, medalistice, arheologice, bisericești, etnografice comentate

- Adam, Sergiu, *Citoriile lui Ștefan cel Mare (1457-1504). Biserică, mănăstiri, cetăți, curți domnești*, Edit. Casa Cărții de Științe, Cluj-Napoca, 2003, 160 p.;
- Andronic, Al., *Cercetări de arheologie medievală privind epoca lui Ștefan cel Mare*, în „S.M.I.Sv.”, I, 1969, Suceava, pp. 77-86;
- Andronic, Al., *A propos des fortifications médiévales de Moldavie*, în „A.M.”, XIV, 1991, Iași, pp. 147-152;
- Andronic, Alexandru, *Cercetări arheologice privind unele curți domnești și cetăți medievale din România*, în „S.A.I.”, XII, 1969, București, pp. 67-78;
- Anghel, Gheorghe, *Cetățile medievale ale Moldovei din timpul lui Ștefan cel Mare*, în „Apulum”, XVI, 1978, Alba Iulia, pp. 239-259;

- Antonovici, I., *Retragerea lui Ștefan Vodă [cel Mare] la râpa Buștii, pe dealul Taberii, din com. Bogdană, jud. Tutova (în iulie 1476)*, în revista „Făt Frumos”, I, 1904, n-rele 7-8, pp. 104-107;
- Bacalbașa, Laurențiu, *Povestea lui Ștefan cel Mare scrisă pentru poporul român*, București, 1921, 63 p.;
- Balș, Gheorghe, *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, cu un rezumat în limba franceză, în „B.C.M.I.”, XVIII, 1925, fasc. 43-46, extras, București, 331 p. și 1926, 330 p. + 486 il.;
- Bârnea, P. P., *Moldavslj srednevekovij gorad v Dnestrovsko - Pruskom mejdurecii (XV-nacealo XVI vekov)*, Kișinev, 1984, 208 p.;
- Bârnea, P. P., *O voennoi običanosti gorojan Moldovî v period Ștefan Velikogo (Despre obligațiile militare ale orasenilor Moldovei în perioada lui Ștefan cel Mare)*, în „Moldavskii istoriceskii jurnal”, II, 1982, Kișinev, pp. 3-11;
- Bârnea, P. P., *Orașul medieval în Moldova (sec. XV - primul sfert al sec. XVI)*, Chișinău, 1997, 83 p.;
- Bătrâna Lăpușnică, Bătrâna Adrian, *Unele considerații cu privire la stema dinastică a Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXIV/I, 1987, Iași, pp. 99-114;
- Berza, Mihai, *Stema Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „S.C.I.A.”, II, 1955, n-rele 1-2, București, pp. 69-88;
- Beza, Marcu, *Urme românești în războiul ortodox*, ediția a II-a, mărită cu numeroase adăugiri în text și ilustrații, cu 383 figuri și 30 planșe colorate, București, 1937, 211 p. + 30 pl.;
- Bogdan, T. A., *Ștefan cel Mare. Tradiții, legende, balade, colinde și a culese din gura poporului*, Brașov, 1904, 72 p.;
- Boldur, A. V., *Biserica în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în „B.O.R.”, LXXXII, 1964, n-rele 7-8, București, pp. 717-729;
- Bostan, Constantin, *Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare. Legende povestite de...*, Edit. Junior, București, 1996, 83 p.;
- *Bucovina. La peinture murale moldave aux XVe - XVI-e siècle. The Moldavian Mural Painting in the fifteenth and sixteenth Centuries*, Textes/ Texts: Răzvan Theodorescu, Bucharest, Edit. Athena, 1994, 145 p.;
- Burduja, Ioan, *O tradiție cu semnificații adânci în conștiința poporului român: sărbătoarea anuală a Războienilor*, în „M.M.S.”, LVIII, 1982, n-rele 3-4, Iași, pp. 301-307;
- Canciovici, M. A., *Ștefan cel Mare în tradiția populară românească*, Chișinău, 1994, 174 p.;
- Cândea, I., *Cetatea Albă în istoriografia românească (I-II)*, în „S.M.I.M.”, București, XIX, 2001, pp. 217-226; XXI, 2003, pp. 327-347;
- Cândea, I., *Raport preliminar privind cercetările arheologice de la Cetatea Albă – punctul citadelă*, în „Istros”, IX, 1999, Brăila, pp. 223-257 + 55 pl.;
- Cândea, Ionel, *Altarul bisericii de la Cetatea Albă și „ipoteza otomană” privind ridicarea cetății* în „A. Med. C. S.”, II, 1998, Reșița, pp. 213-220;
- Cantacuzino, Gh. I., *Biserica lui Ștefan cel Mare din Războieni - monument comemorativ*, în „M.A.”, IV-V, 1972-1973, Piatra Neamț, pp. 231-235, 375-379 (ilustrații);
- Cazacu, Matei, *L'impact ottoman sur les pays roumains et ses incidences monétaires (1452-1504)*, în „R.R.H.”, XII, 1973, n-o 1, Bucarest, pp. 159-192;
- Călin-Bodea, Cornelia, *Românii și otomanii în folclorul românesc*, București, 1998, 256 p. (pp.23-42);

- Chiriac, N. D., *Ctitorile lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei (1457-1504)*, Câmpulung Muscel, 1924, 85 p.;
- Chirtoagă, I., *Cetatea Albă*, în „Destin românesc. Revistă de istorie și cultură”, I, 1994, nr. 1, Chișinău, pp. 110-118;
- Chirtoagă, Ion, *Cetatea Chilia*, în „Destin Românesc”, I, 1994, n-r 2, Chișinău, pp. 137-147;
- Chițescu, Lucian, *Cu privire la cetățile Moldovei din timpul lui Ștefan cel Mare*, în „R.d.l.”, XXVIII, 1975, n-r 10, București, pp. 1533-1546;
- Chițescu, L., *Fortificațiile Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „S.M.M.I.M.”, IX, 1976, n-rele 7-8, București, pp. 93-120;
- Ciuchindel, C., *Ștefan cel Mare în literatura popoarelor vecine*, în „Steaua”, VIII, 1957, n-r 5, Cluj, pp. 30-38;
- Cojocaru, N., *Ștefan cel Mare în tradiția populară românească*, în „R.E.F.”, XXXIV, 1989, n-r 3, București, pp. 257-260;
- Cojocaru, N., *Ștefan cel Mare și Sfânt. Legende*, București, 1992, 189 p.;
- Comarnescu, Petru, *Îndreptar artistic al monumentelor din nordul Moldovei (arhitectura și fresca în sec. XV - XVI)*, cu o preacuvântare de Eusebiu Carnilar, Suceava, 1961, 350 p.;
- Corivan, N., *Arta religioasă în epoca lui Ștefan cel Mare*, în „M.M.S.”, XXXIII, 1957, n-rele 8-9, Iași, pp. 575-590;
- Crăciun, Maria, *Semnificațiile ctitoririi în Moldova medievală. O istorie socială a religiei*, în vol. *Național și universal în istoria românilor. Profesorului Șerban Papacostea la 70 de ani*, București, 1998, pp. 137-174;
- Crăciunaș, Irineu, *Vechea pictură bisericăescă din Moldova (sec. XV-XVII)*, în „M.M.S.”, XLI, 1965, n-rele 9-10, Iași, pp. 468-502;
- *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, culegere de studii coordonată de M. Berza, Editura Academiei, București, 1964, 682 p.;
  - Dabija, Nicolae, *Poeme turcești despre Ștefan cel Mare*, în „Literatura și Arta”, 10.X.1991, Chișinău;
  - Dogaru, Maria, *Sigiliile cancelariei lui Ștefan cel Mare*, în „R.A.”, LXI, 1984, vol. XLVI, n-r 2, București, pp. 197-202;
  - Drăguț, Vasile, *Introducere. I. Arhitectura religioasă, pictura murală*, în vol. *Monumentele istorice bisericesti din Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Edit. M.M.S., Iași, 1974;
  - Drăguț, V., *Pictura murală din nordul Moldovei*, București, Edit. Meridiane, 1982;
  - Florea-Rariște, D., *Ștefan cel Mare în concepția și imaginația poporului*, în „Steaua”, VIII, 1957, n-r 5, Cluj, pp. 18-27;
  - Furtună, Dumitru, *Amintiri despre Ștefan Vodă. Firicele de iarba. Povestiri și legende românești*, București, Edit. Alcaly, 1914;
  - Ghibănescu, Gh., *Ștefan cel Mare. Personalitatea lui religioasă*, Iași, 1904, 35 p.;
  - Grigoraș, N., *Vechi cetăți moldovenești (originea lor)*, în „S.C.S.I.”, XX, 1946, Iași, extras, 24 p.;
  - Grigoraș, Nicolae, *Ctiorile lui Ștefan cel Mare*, în „M. M. S.”, XLII, 1966, n-rele 7-8, Iași, pp. 523-539;
  - Henry, Paul, *Le règne et les construction d'Étienne le Grand, prince de Moldavie (1457-1504)*, în vol. *Mélanges Charles Diehl*, II, 1930, Paris, pp. 43-58;

- Henry, Paul, *Monumentele din Moldova de nord. De la origini până la sfârșitul secolului al XVI-lea. Contribuții la studiul civilizației moldave*, București, Edit. Meridiane, 1984, 303 p. + 82 fig. + LXVIII pl.;
- Husar, Al. – Gonța, Gh. – Dimitriu Chicu, Silvia, *Cetăți de pe Nistr*, Chișinău, 1998, 212 p.;
- Ilie, Dan, *Ștefan cel Mare în literatură română*, în „Suceava”, 1984-1985, Suceava, pp. 261-269;
- Iliescu, O., *Istoria monedei în România*, București, 2002, 172 p.;
- Iliescu, O., *Monedele Tării Românești și ale Moldovei la Marea Neagră (secolele XIV-XV)*, în „R.I.”, s.n., I, 1990, n-r 6, București, pp. 649-656;
- Iliescu, O., *Un trésor d'aspres turcs du XV-e siècle, trouvé probablement en Moldavie*, în „S.A.O.”, V-VI, 1967, Bucarest, pp. 267-285;
- Iliescu, O., *Emisiunile monetare ale Moldovei în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, culegere de studii coordonată de Mihai Berza, București, 1964, pp. 181-234;
- Ionescu, Grigore, *Istoria arhitecturii în România. De la orânduirea comunei primitive până la sfârșitul veacului al XVI-lea*, vol. I, Edit. Academiei, 1963;
- Ionescu, G., *L'architecture moldave au temps d'Étienne le Grand*, Varșovia, 1936, 16 p., extras din "Bulletin Histori, Sztuki i Kultury", vol. VI;
- Iorga, N., *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, ediția a II-a, București, 1928-1930, 2 vol.;
- Iosipescu, S., *Ștefan cel Mare și sistemul defensiv al Moldovei*, în „Document”, B.A.M.R., VI, 2004, n-rele 2-3 (24-25), București, pp. 5-8;
- *Istoria artelor plastice în România*, vol. I, coord. G. Oprescu, Editura Meridiane, București, 1968, 459 p.;
- Lăudat, I. D., *Ștefan cel Mare în tradiția populară și în conștiința scriitorilor noștri*, în „M.M.S.”, LVIII, 1982, n-rele 3-4, Iași, pp. 266-300;
- Madgearu, Alexandru, *Sistemul de fortificații al Moldovei în epoca lui Ștefan cel Mare (1457-1504)*, în „R.I.M.”, VII, 2004, n-r 3 (83), București, pp. 9-16;
- Manolache, Teodor, *Ștefan cel Mare și viața religioasă din vremea sa*, în „B.O.R.”, LXXV, 1957, n-r 5, București, pp. 414-437;
- Marian, Simion Florea, *Tradițiuni populare române*, Sibiu, 1978, 65 p.;
- Matei, M. D. – Emandi, E., *Cetatea de scaun și curtea domnească din Suceava*, Edit. Sport-Turism, București, 1988, 226 p.;
- Matei, M. D., Andronic, Al., *Cetatea de scaun a Sucevei*, București, 1965, 68 p. + 32 fig. + 2 planuri;
- Matei, M. D., *Cetățile viteazului domn (Ștefan cel Mare)*, în „M.M.I.”, XXXVIII, 2004, n-r 6/447, București, pp. 38-42;
- Matei, M. D., *O nouă stemă cu pisanie de la Ștefan cel Mare, descoperită la cetate de scaun a Sucevei*, în „S.C.I.V.”, XXIV, 1973, București, pp. 323-329;
- Matei, M. D., *Principalele probleme și rezultate ale cercetării arheologice de la Mănăstirea Putna*, în „M.I.A.”, XIV, 1983, n-r 1, București, pp. 38-45;
- Mănescu, I. N., *Stema Moldovei*, în „M.I.”, VI, 1972, n-r 5 (62), București, pp. 34-41 + 1 pl.;
- Mătasă, C., *Cetatea Neamțului*, în „Boabe de grâu”, V, 1934, n-r 3, București, pp. 142-156;

- Mihail, Paul, preot, *Relațiile externe bisericești ale lui Ștefan cel Mare*, în „M.M.S.”, XXXIII, 1957, n-rele 3-4, Iași, pp. 228-241;
- Mironescu, Vladimir, *Mănăstirile și bisericile întemeiate de Ștefan cel Mare Voievod, Domn al Țării Moldovei (1457-1504), cercetate și rânduite în mod cronologic*, Cernăuți, 1908, 30 p. + 1 h.;
- Musicescu, Maria - Ana, *Réflexions sur l'art moldave à l'époque d'Etienne le Grand*, în „R.R.H.”, XV, 1975, n-o 3, Bucarest, pp. 441-455;
- Nicolae, Eugen, *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1451-1512*, Edit. Arc, Chișinău, 2003, pp. 27-112;
- Nicolescu, C. – Dumitrescu, Florentina, *Date cu privire la istoria costumului în Moldova (sec. XV-XVI). Costumul în epoca lui Ștefan cel Mare*, în „S.C.I.A.”, IV, 1957, n-rele 3-4, București, pp. 99-133 + 41 il.;
- Nicolescu, C., *Arta epocii lui Ștefan cel Mare. Relații cu lumea occidentală*, în „S.M.I.M.”, VIII, 1975, București, pp. 63-99, republicat în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, pp. 253-290;
- Nicolescu, C., *Date cu privire la istoria costumului în Moldova (sec. XV-XVI)*, I, în „S.C.I.A.”, III, 1956, n-rele 3-4, București, pp. 51-71 + 8 il.;
- Nicolescu, C., *Istoria costumului de curte în țările române (secolele XIV-XVIII)*, București, 1970, 310 p. + CCIII planșe alb-negru + XXI planșe color (capitolul *Ștefan cel Mare*);
- Nicolescu, Corina, *Arta epocii lui Ștefan cel Mare*, în „S.M.I.M.”, VIII, 1975, București, pp. 63-99, variantă dezvoltată în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, București, Edit. Academiei, 1964, pp. 259-363;
- Nicolescu, Corina, *Arta în epoca lui Ștefan cel Mare. Antecedentele și etapele de dezvoltare ale artei moldovenești în epoca lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, 1964, pp. 261-362;
- Oberländer-Târnoveanu, Ernest, „*Tartarian Zlots*” – *A Golden Horde Legacy in the Monetary Terminology and Practice of Mediaeval Moldavia and its Neighbouring Countries*, în „R.R.H.”, XXX, 1991, n-os 3-4, Bucarest, pp. 195-197;
- Pamfilie, Teodor, *Mănunchi nou de povestiri populare cu privire la Ștefan cel Mare*, Chișinău, 1919, 100 p.;
- Papacostea, Șerban, *Maurocastrum și Cetatea Albă: identitatea unei așezări medievale*, în „R.I.”, VI, 1995, n-rele 11-12, București, pp. 911-915;
- Petrescu, Dîmbovița, M., *La contribution des recherches archéologiques à l'étude de l'époque d'Étienne le Grand*, în „R.R.H.”, XX, 1981, n-o 4, Bucarest, pp. 647-656;
- Petrescu-Catane, Ștefan, *Încă un cântec despre dezastrul lui Malcoci-oglu-Gerul*, în „R.I.”, XX, 1934, n-rele 10-12, București, pp. 384-385;
- Popa, Ștefan N., *Biserica Războieni, jud. Neamț*, în „M.M.S.”, L, 1974, n-rele 3-4, Iași, pp. 275-284;
- Popescu, Marin Matei, *Cu privire la portretele de epocă ale lui Ștefan cel Mare*, în „R.M.M.”, XIII, 1976, n-r 1, București, pp. 64-69;
- Popescu, Mihail, *Cetățile turcești din prejurul Principatelor Române*, în „B.C.M.I.”, XX, 1927, București, pp. 76-87 + 24 il.;
- Porcescu, Scarlat, preot, *Ștefan cel Mare și înfăptuirile sale bisericești*, în „M.M.S.”, XXX, 1954, n-rele 7-8, Iași, pp. 68-75;

- Pulcher, Aneta (editor), *Ştefan cel Mare și Sfânt. Legende. Povestiri. Poezii*, Edit. Taida, 2004, Iași, 109 p.;
- Pungă, Gheorghe, *Considerații privitoare la cetatea Chilia Nouă, în „A.I.I.X.I.”*, XXXIV, 1997, Iași, pp. 364-384;
- Pușcașu, Voica - Maria, *Actul de ctitorire ca fenomen istoric în Tara Românească și Moldova până la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, București, 2001, 524 p.;
- Reli, Simion, *Istoria vieții bisericesti a românilor*, vol. I, Cernăuți, 1942, 478 p. + ilustrații;
- *Repertoriul monumentelor și obiectelor de artă din timpul lui Ștefan cel Mare*, Edit. Academiei, București, 1958, 512 p.;
- Rezachevici, C., *Spada lui Ștefan cel Mare la Constantinopole?*, în „R.I.M.”, 7, 2004, n-r 3/83, București, pp. 25-33;
- Solcanu, I. I., *Motivații etnice și ideologice ale actului ctitoricesc la Ștefan cel Mare*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXIV, 1987, n-r 1, Iași, pp. 157-174, republicat în idem, *Artă și societate românească (sec. XIV-XVIII)*, București, 2002, pp. 239-277;
- Solcanu, Ion I., *Portretul lui Ștefan cel Mare în pictura epocii sale. Noi considerații*, în „C.I.”, VI, 1975, Iași, pp. 83-100; republicat în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, pp. 117-129;
- Solcanu, Ion I., *Reflectarea luptei pentru independență în pictura murală din nordul Moldovei (noi contribuții)*, în „Suceava”, VI-VII, 1979-1980, Suceava, pp. 279-286;
- Székely, Maria Magdalena, *Observații cu privire la cosigilarea documentelor interne în cancelaria lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, în „R.I.”, s.n., V, 1994, n-rele 3-4, București, pp. 309-312;
- Șlapac, Mariana, *Cetatea Albă - Cetatea Neagră*, în „M.I.”, XXXII, 1998, nr. 3 (372), București, pp. 37-39;
- Șlapac, Mariana, *Cetatea Albă. Studiu de arhitectură militară medievală*, Chișinău, 1998, 212 p. + 16 figs. + foto;
- Șlapac, Mariana, *Cetăți medievale din Moldova. Mijlocul secolului XIV - mijlocul secolului XVI*, Edit. Arc, Chișinău, 2004, pp. 19-67;
- Șlapac, Mariana, *Enigma cetății Chilia*, în „A.I.I.X.I.”, XXXIV, 1997, Iași, pp. 385-392;
- *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Biserică – o lecție de Istorie*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 265 p.;
- *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Portret în Legendă*, Sfânta Mănăstire Putna, 2003, 250 p.;
- *Ștefan cel Mare. Legende, balade, portrete literare*, editate de Sergiu Moraru, Chișinău, 1989, 320 p.;
- Ștefănescu, I. D., *Arta feudală a Tărilor Române. Pictura murală și icoanele de la origini până în secolul al XIX-lea*, Edit. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1981, 272 p.;
- Ștefănescu, I. D., *L'évolution de la peinture religieuse en Bucovine et en Moldavie depuis les origines jusqu'au XIXe siècle*, préface de Charles Diehl, partea I: vol. I-II (*Texte et album*), 1928, XII + 338 p., 10 p. + 96 ilustrații, partea a II-a: vol. I-II (*Nouvelles recherches. Étude iconographique. Texte et album*), Paris, 1929, VIII + 192 p., 5 p. + 60 ilustrații (capitolul despre epoca lui Ștefan cel Mare);
- Ștefănescu, I. D., *Arta în epoca lui Ștefan cel Mare*, în „G.B.”, XXX, 1971, n-rele 1-12, București, pp. 491-505;
- Teodorescu-Kirileanu, S., *Faptele și vitejile lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, București, 1943, 194 p.;
- Teodorescu-Kirileanu, S., *Viața Sfântului Ștefan cel Mare*, Bârlad, 1998, 184 p.;

- Teodorescu-Kirleanu, S., *Ştefan cel Mare și Sfânt. Istorisiri și cântece populare strânse la un loc de...*, ed. I, Focșani, 1903, 235 p.; ed. II, Mănăstirea Neamțu, 1924, 360 + VIII p;
- Theodorescu, R. – Solcanu, I. – Simigalia, T., *Artă și civilizație în timpul lui Ștefan cel Mare*, București, 2004, 126 p. + CXVII pl. color;
- Theodorescu, Răzvan, *Art et politique dans les Pays Roumains aux XIV-e - XVIII-e siecles*, în „R.P.H.”, X, 1985, n-o 2, Bucarest, pp. 82-89;
- Turcu, Constantin, *Literatura bisericească în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „M.M.S.”, XLII, 1966, n-rele 7-8, Iași, pp. 550-556;
- Vârtoosu, Emil, *Odoare românești la Stambul*, în „B.C.M.I.”, XXVIII, 1935, n-r 83, București, extras, pp. 15-18;
- Vătășianu, V., *Pictura murală moldovenească din veacurile XIV-XV*, E.D.P., București, 1965, 40 p.;
- Vătășianu, Virgil, *Pictura murală din nordul Moldovei*, Edit. Meridiane, București, 1974;
- Voinescu, Teodora, *Portretele lui Ștefan cel Mare în arta epocii sale*, în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, 1964, pp. 463-478;
- Zubco, Angela, *Biserica în Tara Românească și Moldova în secolele XIV-XVII*, Editura Pontos, Chișinău, 2001, 223 p.;

II. Sinteze, monografii, contribuții cu tematică generală

- Agrigoroaiei, I. – Toderașcu, I., coordonatori, *Istoria Românilor. Compendiu*, Iași, 1996;
- Andea, Avram, *Ştefan cel Mare, campion al luptei antiotomane*, în „Tribuna”, XXVI, 1982, n-r 16, Cluj, p. 5;
- Andreescu, Mihail M., *Încercările lui Ștefan cel Mare de a modifica statutul politico-juridic al stăpânirii sale*, în „S.A.I.”, LXIX, 2004, București, pp. 21-30;
- Andreescu, Ștefan, *Din istoria Mării Negre (Genovezi, români și tătari în spațiul pontic în secolele XIV-XVII)*, București, 2001, 330 p.;
- Andreescu, Ștefan, *Vlad Tepeș (Dracula) între legendă și adevăr*, Edit. Minerva, București, 1976, 212 p. (relațiile politico-militare Vlad Tepeș – Ștefan cel Mare, pp. 102-104, 123-125);
- Babinger, Franz, *Mehmed II der Eroberer und Seine Zeit, Weltentürmer einer Zeitenwende*, München, ed. I, 1953, ed. II, 1959; traducere franceză, *Mahomet le Conquérant et son Temps. Une peur du Monde au tournant de l'histoire*, Paris, 1954; traducere italiană, *Moametto il Conquistatore e il suo Tempo*, Turin, 1957, traducere engleză de W. Hickman, *Mahomed the Conqueror and his Time*, New York, 1978;
- Baczkowski, K., *Callimaco e le ambascerie veneziane in Polonia negli anni '70 del XV-secolo*, în „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, Krakow, 1994, pp. 43-52;
- Baczkowski, Krzysztof, *Państwa Europy śródziemnomorskiej wobec antytureckich projektów Innocentego VIII (1484-1492) – (Poziția adoptată de statele central și est-europene față de proiectele anti-turcești ale lui Innocentius VIII, 1484-1492)*, în „Nasza Przeszłość Studia z dziejów Kościoła i Kultury Katolickiej w Polsce”, LXXIV, 1990, Warszawa, pp. 207-235;
- Balotă, Anton, *Vitejii lui Ștefan cel Mare*, în „S.A.I.”, IX, 1967, București, pp. 43-64;

- Bantea, Eugen, *Ștefan cel Mare – comandant de oști*, în „M.S.Ş.I.A.R.”, s. IV, t. I, 1975-1976, București, pp. 123-128;
- Bartoszewicz, J., *Pogląd na stosunki Polski z Turcją i Tatarami (Privire asupra relațiilor Poloniei cu Turcia și tătarii)*, Warszawa, 1860;
- Bădescu, Faust, *Étienne le Grand - Stephanus Magnus, 1457-1504. Le dernier croisé*, Rio de Janeiro, 1957, 58 p.;
- Bălcescu, Nicolae, *Puterea armată și arta militară la moldoveni în timpurile mărirei lor*, în „M.I.D.”, II, 1846, București, pp. 34-64;
- Bărbulescu, M. – Deletant, D. – Hitchins, K. – Papacostea, Ș. – Teodor, P., *Istoria României*, București, ed. I, 1998, ed. II, 2003, pp. 164-201;
- Beau de Loménie, E., *Naissance de la nation roumaine. De Byzance à Étienne le Grand de Moldavie*, avec une préface de N. Iorga, Bucarest, 1937;
- Berza, M., *Haraciul Moldovei și Țării Românești în secolele XV-XIX*, în „S.M.I.M.”, II, 1957, București, pp. 7-47;
- Berza, M., *Etienne le Grand, prince de Moldavie*, în „Revue Roumaine”, XI, 1957, n-o 2, Paris, pp. 9-20;
- *Bibliografia istorică a României*, vol. I (1944-1969), IV (1969-1974), V (1974-1979), VI (1979-1984), VII (1984-1989), VIII (1989-1994), IX (1994-1999), X (1999-2004), Edit. Academiei, București, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005, *passim*;
- Bogdan, Ioan, *Luptele românilor cu turcii până la Mihai Viteazul. Cultura veche română*, București, 1898, pp. 10-52;
- Boisnard, Georges, *Viața lui Ștefan cel Mare. Ghid cultural*, House of Guides, București, 2004, 104 p.;
- Boldur, Al. V., *Ștefan cel Mare, voievod al Moldovei (1457-1504). Studiu de istorie socială și politică*, Madrid, 1970, 366 p. + 22 il. + 11 h.; ed. II, Iași, 2004;
- Bolintineanu D., *Viața lui Ștefan cel Mare de...*, București, 1863, VII + 192 p.;
- Brătulescu Victor și colaboratorii, *Ștefan cel Mare, binecredincios domn și apărător al dreptei credințe*, în „B.O.R.”, LXXII, 1954, n-r 7, București, pp. 700-742;
- Brumett, Palmira, *The Ottomans as a world power: what we don't know about Ottoman sea-power*, în „Oriente Moderno”, XX (XXXI), 2001, n-o 1, Roma, pp. 1-21;
- Bulei, Ion, *Scurtă istorie a românilor*, București, 1996;
- Câmpina, Barbu T., *Ideile călăuzitoare ale politiciei lui Ștefan cel Mare*, în „S.R.d.I.”, X, 1957, n-r 4, București, pp. 57-67;
- Cândea, V., *Respublica Christiana, Ștefan cel Mare și Sfânt în Europa timpului său*, în „M. I.”, XXXVIII, n-r 7 (448) - iulie 2004, București, pp. 7-10;
- Cândea, Virgil, *Apărător al porții creștinădăji*, în „M.I.”, XXVI, 1992, n-r 6, București, pp. 3-5, 17;
- Cățană, I. – Seftiuc, I., *Dunărea în istoria poporului român*, E.S.E., București, 1972, 406 + pl. + h.;
- Cazacu, M., *De nouveau sur le rôle international de la Moldavie dans la seconde moitié du XVe siècle*, în „R.E.R.”, XVI, 1981, Paris, pp. 34-56;
- Cătană, George, *Viața și faptele lui Ștefan cel Mare și Bun, domnul Moldovei. Scrisă pentru înțelegerea tuturor*, Sibiu, 1898, VIII + 136 p.;
- Căzan, Ileana – Denize, E., *Marile puteri și spațiul românesc în secolele XV-XVI*, București, 2001, pp. 76-132;

- Căzan, Ileana, *Dușmani de temut – aliați de nădejde. Tările Române în epoca lui Ștefan cel Mare în contextul politicii central-europene*, Edit. Minerva, București, 2004, 175 p.;
- Cessi, R., *Storia della Repubblica di Venezia*, Milan, 1968 (capitolul referitor la relațiile veneto-ottomane în a II-a jumătate a secolului al XV-lea);
- Cezar, Mustafa – Sertoğlu, Mihdat – alții, *Resimli - Haritalı Mufassal Osmanlı Tarihi (Istoria otomană detaliată cu ilustrații și hărți)*, Istanbul, vol. I, 1958, pp. 542-546, vol. II, 1959, pp. 641-645;
- Chirtoagă, Ion, *Istoria Românilor. Epoca medievală*, Chișinău, 1999, 278 p.;
- Ciobanu, Ven., *Considerații privind raporturile Moldovei cu Polonia în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 249-267;
- Ciobanu, Ven., *Ideea și sâptă politică la Ștefan cel Mare*, în „A.I.I.X.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp. 35-41;
- Ciobanu, Ven., *Implicații ideologice ale impactului otoman asupra Europei (secolele XIV-XVI). Câteva considerații*, în „A.I.I.X.I.”, XXXI, 1994, Iași, pp. 171-194;
- Ciobanu, Ven., *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Polonia oglindite în istoriografia poloneză*, în „C.I.”, s.n., VIII, 1977, Iași, pp. 287-293;
- Ciobanu, Ven., *Tările Române și Polonia. Secolele XIV-XVI*, Edit. Academiei, București, 1985, pp. 59-111;
- Ciocâltan, V., *Poarta otomană și gurile Dunării în secolul al XV-lea*, în „R.d.I.”, 38, 1985, n-r 11, București, pp. 1058-1074;
- Ciurea, D., *Ștefan cel Mare – marele european*, în „A.I.I.A.X.I.”, XIX, 1982, Iași, pp. 177-181;
- Ciută, Jean, *Politica matrimonială a lui Ștefan cel Mare*, în „Carpica”, XXVI, 1997, n-r 2, Bacău, pp. 39-41;
- Clot, André, *Mehmet II – Conquerant de Byzance*, Librairie Perrin, Paris, 1990, ediție românească: *Mahomed al II-lea, cuceritorul Bizanțului*, Edit. Arternis, București, 1993, pp. 189-201;
- Cocârlă, Pavel, *Moldova în epoca lui Ștefan cel Mare*, în „Pedagogul”, 1991, n-r 4, Chișinău, pp. 45-54;
- Cocișiu, Toma, *Ștefan cel Mare, eroul creștinătății*, Blaj, 1926, 16 p.;
- Coco, Carla – Manzonetto, Flora, *Baili veneziani alla Sublime Porta*, Venezia, 1985;
- Cogo, G., *La Guerra di Venezia contro i Turchi (1499-1501)*, în „Nuovo Archivo Veneto”, IX, t. XVIII, n-ri 35-36, parte I-II, 1899, pp. 5-76, 348-421, t.XIX, n-o 37, parte I, 1900, pp. 97-138, Venezia;
- Conduratu, G. C., *Încercări istorice. Relațiunile Tării Românești și Moldovei cu Ungaria până în 1525*, cu o scrisoare de Grigore Tocilescu, București, 1898, 534 p. (capitolul al III-lea: 1457-1504: *Epoca lui Ștefan cel Mare*, pp. 383-464);
- Constantinescu, N. A., *Începuturile și stabilirea suzeranității turcești în Moldova*, București, 1914, 114 p.;
- Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura „Unviers Encyclopedic”, 1997, pp. 103-111;
- Cook, M. A., editor, *A History of the Ottoman Empire to 1730*, Cambridge-London-New York-Melbourne, 1976;
- Cristea, O., *Frontul românesc antiotoman în secolele XIV-XV: realitate istorică sau mit istoriografic?*, în vol. *Miturile comunismului românesc*, editor Lucian Boia, ed. a II-a, 1998, București, pp. 141-151;

- Cristea, Ovidiu, *Acest domn de la mișănoapte Ștefan cel Mare în documente inedite venetiene*, cuvânt înainte de Ș. Papacostea, Edit. Corint, București, 2004, 183 p.;
- Cristian, V. – Cojocariu, M., *Ştefan cel Mare în istoriografia română și străină din secolul al XIX-lea. Considerații preliminare*, în vol. *Istorie și civilizație. Profesorului C. Cihodaru la 80-a aniversare*, Iași, 1988, pp. 597-633;
- Cujbă, S. V., *Vieata și luptele lui Ștefan cel Mare*, Chișinău, f.a., 30 p.;
- Cupșa, Ion, *Ştefan cel Mare*, Edit. Militară, București, 1974, 160 p. + fig.;
- Czarnańska, Ilona, *Moldawia i Wołoszczyzna wobec Polski, Węgier i Turcji w XIV i XV wieku (Moldova și Tara Românească față de Polonia, Ungaria și Turcia în secolele XIV-XV)*, Poznań, 1996, pp. 124-194, 276-306, 321-331;
- Czamánska, Ilona, *Moldawia i Wołoszczyzna w stosunkach polsko - tureckich XV-XVII wieków (Moldova și Tara Românească în cadrul relațiilor polono - otomane între secolele XV-XVIII)*, în „Balcanica Posnaniensia”, IV, 1989, Poșnań, pp. 301-312;
- Dabija, Nicolae, *Domnia lui Ștefan cel Mare*, Chișinău, 1991, 127 p.;
- Dabija, N., *Ştefan cel Mare și Sfânt*, Chișinău, 1997, 100 p.;
- Danişmend, I. H., *Fatih'in Hayati ve Fetih Takyimi (Viața Cuceritorului și calendarul cuceririlor sale)*, 2 părți, Istanbul, 1953-1955;
- Danişmend, I. H., *Izahli Osmanlı Tarihi Kronolojisi (Cronologia detaliată a istoriei otomane)*, I. Cilt (1258-1512), ed. II, Istanbul, 1971, pp. 331-335, 382-384, 402-404;
- Danişmend, I. H., *Osmanlı Devleti Erkāni (Înalții demnitari ai statului otoman)*, Istanbul, 1971, 360 p., *passim*;
- Decei, A., *Istoria Imperiului Otoman până la 1656*, București, E.S.E., 1978, pp. 120-123, 137-140;
- Decei, Aurel, *Boğdan*, în *İslâm Ansiklopedisi*, II. Cilt, 1979, Istanbul, pp. 697-705;
- Demetrii Principis Cantemirii, *Incrementorum et Decrementorum Aulae Ottomanicae sive Aliothmanicae Historiae a Prima Gentis Origine ad nostra usque Tempora dedicatae*, libri tres, prefatus est Virgil Cândea, critice edidit Dan Slușanschi, Timișoara, Editura Amarcord, 2002, pp. 83, 89-90, 91;
- Denize, E., *Contextul internațional al domniei lui Ștefan cel Mare*, în „Document”, B.A.M.R., VI, 2004, n-rele 2-3 (24-25), București, pp. 2-4;
- Denize, E., *Contextul politic internațional al unei domnii strălucite: Ștefan cel Mare*, în „D.I.”, IX, nr. 7 (95) - iulie 2004, București, pp. 10-14;
- Denize, E., *Romanii între Leu și Semilună. Relațiile turco-venetiene și influența lor asupra spațiului românesc (sec. XV-XVI)*, Târgoviște, 2003;
- Denize, E., *Stephen the Great and His Reign*, The Romanian Cultural Institute Publishing House, Bucharest, 2004, 237 p.;
- Denize, E., *Tările Române și Venetia. Relații politice 1441-1541. De la Iancu de Hunedoara la Petru Rareș*, Edit. Albatros, București, 1995, pp. 77-174;
- Denize, E., *Ştefan cel Mare. Dimensiunea internațională a domniei*, Târgoviște, 2004, 180 p.;
- Djuvara, T. G., *Cent projets de partage de la Turquie (1281-1913)*, Paris, 1914, pp. 27-60;
- Dogaru, M. – Zahariade, M., *History of the Romanians*, vol. I, *From the origins to the Modern Age*, București, „Amro Press” Publishing House, 1996;
- Drăgan, Ioan, *Romanii din Transilvania și lupta antotomană din a doua jumătate a veacului al XV-lea*, în „A.I.I.A.C.”, XXVII, 1985-1986, Cluj, pp. 67-77;

- Dură, Nicolae, *Tările Române și națiunile creștine din Balcani în perioada dominației otomane (sec. XIV-XIX)*, în „B.O.R.”, CVI, 1988, n-rele 5-6, București, pp. 102-117;
- Duzinchevici, Gh., *Ștefan cel Mare și epoca sa*, Edit. Politică, București, 1973, 102 p.;
- Ertaylan, I. H., *Fatih ve Fütühatî (Cuceritorul și cuceririle sale)*, 2 vol., ed. I, 1953, Istanbul, ed. II, 1966, Ankara;
- Felezeu, Călin, *Dunărea – arteră de expansiune otomană în Europa între 1354-1526*, în „Tribuna”, 5, 1983, n-r 45, Cluj, p. 7;
- Feneșan, Cristina, *Relațiile Tărilor Române cu statul otoman în secolele XV-XVIII*, în vol. *Cercetări de istorie și civilizație sud-est europeană*, II, 1985, București, 1986, pp. 74-81;
- Fischer Galăți, Șt. – Giurescu, D. C. – Pop, I. A., coordonatori, *O istorie a Românilor. Studii critice*, Cluj-Napoca, 1998;
- Fischer, Alan, *The Crimean Tatars*, Hoover Institution Press, Stanford, 1978;
- Fischer, Eduard, *Die Wehrmacht des Moldau zur Zeit Stephans des Grossen. Eine militärisch-historische Skizze*, în „Jahrbuch des Bucowiner Landesmuseums”, XIII-XIV, 1905-1906, Czernowitz, pp. 29-44;
- Fisher, Sidney, N., *The Foreign Relations of Turkey, 1481-1512*, Urbana, Illinois, 1948;
- Focșeneanu, I. – Diaconu, Gh., *Băzile puterii militare a lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Studii cu privire la Ștefan cel Mare*, București, 1956, pp. 113-168;
- Fraknoi, Vilmos, *Mathias Corvinus König von Ungaru, 1458-1490*, mit einem Titelbild in Farbendruck, 48 Illustrationen und 8 Facsimiles, Freiburg, in Breisgan, 1891, XIII + 2 f. + 316 p.;
- Garbacik, Józef, *Problem turecki w polityce państwa europejskich na przełomie XV i XVI wieku (Problema turcească în politica statelor europene la cumpăna secolelor XV-XVI)*, în *Historia Polski od połowy XV do połowy XVIII wieku (Istoria Poloniei de la jumătatea secolului XV la jumătatea secolului XVIII)*, sub redacția lui Kaz. Lepszy, Warszawa, 1960;
- Gemic, T., *Regimul timariot și aplicarea lui în ținuturile românești administrate de Poarta Otomană*, Ovidius University Press, Constanța, 2004, 148 p. (Kază-tele Kili ve Akkerman);
- Gemic, T., *Români și otomani în secolele XIV-XVI*, București, Edit. Academiei Române, 1991, pp. 137-157;
- Gemic, T., *Römen-Osmanlı münasebetlerine dair bazı mülahazalar (Unele considerații referitoare la relațiile româno-otomane)*, în vol. „IX. Türk Tarih Kongresi. 1981”, K.S.B., II. Cilt, Ankara, 1981, pp. 1503-1510;
- Georgescu, D. I., *Războaiele lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul*, cu 22 de figuri și schițe în text și 12 schițe afară de text, Câmpulung Muscel, 1926, 229 p. + 12 schițe;
- Georgescu, Vlad, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*, București, Edit. Humanitas, ed. I, 1992, ed. II, 1995, ed. III, 1997;
- Georgian, I. C., *Domnia lui Ștefan cel Mare din punct de vedere al istoriei generale*, în „Ateneul român”, II, 1895, n-r 1, pp. 33-47, n-r 3, pp. 174-183, București;
- Giurescu, C. C. – Giurescu, D. C., *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București, Edit. Albatros, 1971, pp. 307-320;
- Giurescu, C. C. – Giurescu, D. C., *Istoria românilor*, vol. II, București, E.S.E., 1976, pp. 154-184;
- Giurescu, C. C., *Despre caracterul relațiilor dintre români și turci*, în idem, *Probleme controversate în istoriografia română*, București, Edit. Albatros, 1977, pp. 87-122;

- Giurescu, C. C., *Istoria Românilor*, cd. I, vol. II, București, 1937, ed. a IV-a, vol. II, București, Edit. All, 2000, pp. 42-84;
- Giurescu, C. C., *Les armées roumaines dans la lutte pour la déphense et l'indépendance du pays, du XIVe au XVIe siècles*, în „R.I.H.M.”, IX, 1975, n-o 34, Bucarest, pp. 5-21 + fig. + h.;
- Giurescu, C. C., *Sur les relations entre le peuple roumain et l'Empire Ottoman à travers des siècles*, în „VII. Türk Tarih Kongresi. 25-29 Eylül, 1970”, K.S.B., II. Cilt, Ankara, 1973, pp. 590-595;
- Giurescu, C. C., *Ștefan cel Mare*, în „M.S.Ş.I.A.R.”, s. IV, t. I, 1975-1976, București, pp. 107-113;
- Giurescu, C. C., *Ștefan cel Mare*, în vol. *Din trecut*, București, 1942, pp. 70-77;
- Giurescu, Constantin, *Capitulațiile Moldovei cu Poarta Otomană. Studiu istoric*, București, 1908, 65 p.;
- Giurescu, D. C., *Din cronică raporturilor româno-otomane (secolele XIV-XIX)*, în „Forum”, 28, 1986, n-r 11, București, pp. 63-79;
- Giurescu, D. C., *Istoria ilustrată a românilor*, București, Edit. Sport-Turism, 1981, pp. 132-135;
- Gogeanu, Paul, *Dunărea în relațiile internaționale*, Edit. Politică, București, 1970, 336 p.;
- Gökbilgin, T., *Korvin Máthias (Mátyás)’ın II. Bayezid ile mektupları tercümleri ve 1503 (909 H.) Osmanlı-Macar Muahedesinin Türkçe metni (Traducerile scrisorilor lui Matei Corvinul și Bayezid II și textul otoman al tratatului otoman-ungar din 1503/909 H.)*, în „Belleten”, 22, 1958, Ankara, pp. 369-390;
- Golimas, A. H., *Despre capucelhăile Moldovei și poruncile Porții către Moldova până la 1829. Contribuții la cunoașterea rapoartelor de drept dintre Moldova și turci*, Iași, 1943, II + 152 p.;
- Gonța, Al., *Românii și Hoarta de Aur, 1241-1504*, München, 1983, pp. 162-190;
- Gonța, Gh. V., *Moldavija i osmanskaia agresia v poslednei cetverti XV - pervoi treti XVI vekov (Moldova și agresiunea otomană în ultimul sfert al sec. XV - prima treime a sec. XVI)*, Kișinev, 1984, 152 p.;
- Gonța, Gh., *Obșcie i osobenniie certî v polojenii Moldavii i stran Balkanskogo poluostrova v sisteme gospodstva Osmanoskî imperii (do konja XVI - ogo veka)* - (Trăsături generale și particulare ale poziției Moldovei și țărilor Peninsulei Balcanice în sistemul dominației Imperiului Otoman, până la sfârșitul secolului XVI), în vol. *Moldavskii feodalizm. Obșće i osobennoe. Istoria i Kultura (Feudalismul moldovenesc. General și particular. Istorie și cultură)*, Kișinev, 1991, pp. 94-130;
- Gonța, Ch., *Tara Moldovei în epoca domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Istoria Moldovei din cele mai vechi timpuri până în epoca modernă*, Chișinău, 1992, pp. 78-102;
- Gonța, Gh., *Tara Moldovei și Imperiul Otoman (secolele XV-XVI)*, Kișinev, Edit. Știință, 1990, 127 p.;
- Gonța, Gh., *Unele considerente privind evoluția raporturilor internaționale ale Moldovei și a mentalităților politice în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „R. I. Mold.”, VI, 1996, n-r 3, Chișinău, pp. 40-54;
- Gorovei, Șt. S., *Ștefan cel Mare*, în „Cronica”, XIX, 1984, n-r 29 (961) - 29.VI. 1984, Iași, pp. 1-2;
- Gorovei, Șt. S., *Alianțe dinastice ale domnilor Moldovei (sec. XIV-XVI)*, în vol. *Românii în istoria universală*, editori I. Agricoroaei, Gh. Buzatu, V. Cristian, vol. II, n-r 1, Iași, 1987, pp. 695-696 (*Ștefan cel Mare*);
- Gorovei, Șt. S., *Câteva însemnări pentru istoria relațiilor româno-otomane în evul mediu*, în vol. *Românii în istoria universală*, I, 1986, Iași, pp. 31-41;
- Gorovei, Șt. S., *Gesta Dei per Stephanum Voievodam*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, 2004, p. 389-414;

- Gorovei, Șt. S., *Moldova în „Casa Păcii”*. Pe marginea izvoarelor privind primul secol de relații moldo-otomane, în „A.I.I.A.X.I.”, 17, 1980, Iași, pp. 629-667;
- Gorovei, Șt. S., *Mușatinii*, Edit. Albatros, București, 1976, pp. 58-72 (*Ștefan cel Mare*);
- Grecov, B. D. – Iacobovski, A. I., *Hoarda de Aur și decăderea ei*, E.S.P.L., București, 1953, pp. 392-400;
- Gribincea, L., *Povestea lui Ștefan cel Mare scrisă pentru poporul român*, Iași, 1904, 60 p.;
- Grigoraș, N., *Moldova lui Ștefan cel Mare*, Iași, Edit. Junimea, 1982, 320 p.;
- Grigoraș, N., *Obligațiile în muncă față de stat și turci ale populației din Moldova (sec. XIV-XVIII)*, în „S.R.d.l.”, XVIII, 1965, București, pp. 895-912;
- Guboglu, M., *Eslâk ve Bogdân voyvodalar Bab-i Âlî ile münasebetleri (Relațiile voievozilor Tării Românești și Moldovei cu Înalta Poartă)*, în „B.T.T.D.”, I, 1967, Istanbul, pp. 61-67;
- Guboglu, M., *Étienne le Grand dans l'historiographie turque*, în *Actes du IV-eme Congres International de Turcologie (20-25.IX.1982), Istanbul*, 1986;
- Guboglu, M., *Le tribut payé par les Principautés Roumaines à la Porte jusqu'au début du XVIe siècle d'après les sources turques*, în „R.E.I.”, XXXVII, 1969, n-o 1, Paris, pp. 49-65; varianta augmentată în vol. *Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'a Armağanı*, Istanbul, 1984, pp. 59-138;
- Gubulu, M., *Turcii. Imperiul Otoman pînă la începutul secolului al XVI-lea*, în *Istoria evului mediu*, coordonator Radu Manolescu, vol. II/2, București, 1975, pp. 149-154;
- Hammer - Purgstall, Josef von, *Geschichte des Osmanischen Reiches*, II. Band, Pesth, 1828; trad. franc. de J. J. Hellert, *Histoire de l'Empire Ottoman*, III-e tome, 1836, pp. 191-194, 202-205; IV-e tome, 1836, pp. 11-15, 43-46, Paris;
- Hess, Andrew C., *The Evolution of the Ottoman Seaborne Empire in the Age of the Oceanic Discoveries, 1453-1525*, în „A.H.R.”, LXV, 1970, n-r 7, pp. 1892-1919;
- Husar, Al., *Athleta Christi (Ștefan cel Mare)*, în „M.M.S.”, LV, 1979, n-rele 7-8, Iași, pp. 503-529;
- Imber, Colin, *The Ottoman Empire (1300-1481)*, Istanbul, 1990, pp. 246-280;
- Inalcik, H., *An Outline of Ottoman - Venetian Relations*, în Beck, Manoussacas, Pertusis, editors, *Venezia, centro di mediazione tra Oriente e Occidente*, Florenza, 1977, pp. 83-90;
- Inalcik, H., *Boghdân (Moldova)*, în *Encyclopédie de l'Islam*, II-e édition, vol. I, 1960, Leyden-Brill, pp. 1252-1253;
- Inalcik, H., *Fatih Devri üzerinde tatkikler ve vesikalar (Studii și documente referitoare la perioada sultanului Mehmed II Cuceritorul)*, Ankara, 1954;
- Inalcik, H., *Mehmed II*, în *Encyclopaedia Britannica*, 15-th edition, H. H. Benton editor, 1974, London, pp. 859-860;
- Inalcik, H., *Mehmed II*, în *Islam Ansiklopedisi*, VII. Cilt, Istanbul, 1949, pp. 506-535;
- Inalcik, H., *Mehmed the Conqueror (1432-1481) and his Times*, in „Speculum”, XXXV, 1960, n-r 3, pp. 408-427 (recenzie critică);
- Inalcik, H., *Sources and Studies on the Black Sea, The History of the Black Sea Trade*, vol. I, *The Customs Register of Kaffa, 1487-1490*, Cambridge, Mass, 1995, 150 p.;
- Inalcik, H., *The Ottoman Empire. Classical Age 1300-1600*, London - New York, 1973, pp. 27, 29, 30-31, 211-212; versiunea românească: *Imperiul Otoman. Epoca clasică, 1300-1600*, ediție și studiu introductiv de Mihai Maxim, traducere, notă, completarea glosarului și indicelui de Dan Prodan, E. E., București, 1996, pp. 70-75, 397-398;

- Inalcik, H., *The Ottoman State: Economy and Society, 1300-1600*, în idem, Quataert Donald, editors, *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300-1914*, Cambridge University Press, 1994, pp. XIX, 17-21;
- Inalcik, H., *The Question of the closing of the Black Sea under the Ottomans*, în „Arkheion Pontu”, XXXV, 1979, Atena, pp. 74-110;
- Ionașcu, Ion, *Ștefan cel Mare*, București, 1955, 45 p. (Colecția S.R.C.S., n-r 131);
- Iorga, N., *Chestiunea Dunării. Istorie a Europei răsăritene în legătură cu această chestiune*, Vălenii de Munte, 1913, 262 p.;
- Iorga, N., *Geschichte des osmanischen Reiches nach den Quellen dargestellt*, II. Band (bis 1538), Gotha, F. A. Perthes, Verlag, 1909, pp. 168-183, 268-275;
- Iorga, N., *Geschichte des rumanischen Volkes in Rahmen seiner Staatsbildung*, I. Band, Gotha, 1905, traducerea românească: *Istoria poporului românesc*, ed. I, vol. II, 1925, ed. a II-a, îngrijită de Georgeta Penelea, București, 1985, pp. 278-311;
- Iorga, N., *Histoire des Roumains et de la Romanité orientale*, vol. IV, *Les Chevaliers*, Bucarest, 1938;
- Iorga, N., *Istoria armatei românesti*, vol. I (*Până la 1599*), Vălenii de Munte, 1910 (capitolul III. *Luptele din vremea lui Ștefan cel Mare*), ed. II, București, 1929;
- Iorga, N., *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc de...*, ed. I, 1904, București, 336 p.; ed. II, 1966, București, cu un cuvânt înainte de Mihai Berza, IV + 300 p.;
- Iorga, N., *Istoria românilor prin călători*, ed. III îngrijită de Adrian Anghelescu, Edit. Eminescu București, 1981, pp. 97-106 (*Moldova lui Ștefan cel Mare*);
- Iorga, N., *Istoria Românilor*, ed. I, vol. I-V, Cavalerii, Vălenii de Munte, 1937, ed. a V-a, vol. IV, *Cavalerii*, îngrijit de Stelea Cheptea și Vasile Neamțu, București, E. E., 1996, pp. 89-183;
- Iorga, N., *Kurze Geschichte Stephans des Grossen (1457-1504) zum 400 jährigen Gedächtnis seines Todes*, Gotha, 1904, 36 p., extras din idem, *G.R.V.R.S.*, I. Band, Gotha, 1905, pp. 366-402;
- Iorga, N., *Lucruri noi despre Chilia și Cetatea Albă*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t.V, 1925-1926, București, pp. 325-332;
- Iorga, N., *Polonais et Roumains. Relations politiques, économiques et culturelles*, Bucarest, 1921, 95 p.;
- Iorga, N., *Pomenirea lui Ștefan cel Mare*, București, 1905, 108 p. + 22 il.;
- Iorga, N., *Quelques mots sur les relations entre les Roumains et le peuple turc*, Bucarest, 1914, 24 p.;
- Iorga, N., *Relations entre Roumains et Polonais, pendant l'époque de l'hommage et après*, în „A.R.B.S.H.”, IX, 1921, n-os 1-2, Bucarest, pp. 88-122;
- Iorga, N., *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1899, 419 p. + 6 pl.;
- Iorga, N., *Veneția în Mareu Neagră III. Originea legăturilor cu Ștefan cel Mare și mediul politic al dezvoltării lor*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. II, t. XXXVII, 1914, nr. 1, București, pp. 1-76;
- Iosipescu, S., *Invații otomane în jumătatea carpato-dunăreană-pontică (secolele XIV-XVI)*, în „S.M.M.I.M.”, 13, 1980, București, pp. 151-172;
- Iosipescu, Sergiu, *Drumuri comerciale în Europa centrală și sud-estică și însemnatatea lor politică (secolele XIV-XVI)*, în „A.I.I.A.X.I.”, XIX, 1982, Iași, pp. 265-284;
- Iosipescu, Sergiu, *Ștefan cel Mare – coordonate de strategie politică*, în „R.d.I.”, XXXV, 1982, București, n-rele 5-6, pp. 639-653;

- Iosipescu, Sergiu, *Viziunea românească asupra războiului de cruciadă (sfârșitul secolului XIV - începutul secolului XVI)*, în vol. *Studii de istorie și teorie militară*, București, 1980, pp. 19-41;
- Iosipescu, Sergiu, *Viziunea românească asupra războiului de cruciadă (sf. sec. XIV - încep. sec. XVI)*, în vol. *Studii de istorie și teorie militară*, Edit. Militară, București, 1980, pp. 19-41;
- Ispirescu, Petre, *Istoria lui Ștefan vodă cel Mare și Bun*, București, 1908, 101 p. + 1 il.;
- *Istoria Luanii în date*, sub redacția acad. Andrei Oțetea, București, ed. I, 1969, ed. II, 1972, *passim*;
- *Istoria militară a poporului român*, vol. II, *Epoca de glorie a oastei celei mari, a doua jum. sec. XIV-prima jum. sec. XVI*, București, Edit. Militară, 1986, capitolul al VII-lea: *Epoca lui Ștefan cel Mare - moment culminant al efortului militar românesc pentru apărarea independenței statuale*, autori: M. Berza, M. Dogaru, S. A. Iosipescu, I. Cupșa, Gh. Romanescu, Al. V. Dijă, C. Mureșan, pp. 286-370;
- *Istoria poporului român*, sub redacția acad. Andrei Oțetea, București, Edit. Științifică, ed. I, 1970, ed. II, 1972; ediția italiană: *Storia del Popolo Romeno*, Roma, Edit. Riuniti, 1971; ediția engleză: *The History of the Romanian People*, Twayne Publishers Inc., New York, 1974;
- *Istoria poporului român. Culegere de lecții*, coordonatori: C. Toderașcu, C. Prodan, Al. Duțu, București, Edit. Militară, 1989;
- *Istoria României în date*, sub redacția lui C.C. Giurescu, București, ed. I, 1971, ed. II, 1972, ed. III, 2003 (coordonator D. C. Giurescu);
- *Istoria României*, vol. II, *Feudalismul timpuriu, feudalismul dezvoltat (sec. X - încep. sec. XVII)*, redactor responsabil acad. A. Oțetea, București, Edit. Academiei, 1962, pp. 488-553 (cap. *Ștefan cel Mare*, elaborat de B. P. Câmpina și M. Berza);
- *Istoria României. Compendiu*, coord. Ioan - Aurel Pop și Ioan Bolovan, Institutul Cultural Român, Cluj - Napoca, 2004, 812 p. + 8 pl. + hărți (subcapitolul despre *Ștefan cel Mare*);
- *Istoria României. Compendiu*, sub redacția lui M. Constantinescu, C Daicoviciu, Șt. Pascu, București, ed. I, 1969, ed. II, 1971, ed. III, 1974; ediție în limba franceză: *Histoire de la Roumanie des origines à nos jours*, Paris, Edit. Horvath, 1970;
- *Istoria românilor*, vol. II, *Epoca medie*, coordonator I. Caproșu, Chișinău - Iași, Edit. Universitas, 1991;
- *Istoria Românilor*, vol. IV, *De la Universalitatea creștină către Europa „patriilor”*, comitetul de redacție: acad. Șt. Ștefănescu, acad. C. Mureșan, redactori responsabili; prof. univ. dr. T. Teotei, secretar, București, E. E., 2001, capitolul V, subcapitolul *C. Ștefan cel Mare*, pp. 364-404;
- König, Carol, *Aspecte ale folosirii armelor de foc de către oșteni Moldovei în a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în vol. *Ștefan cel Mare – Vaslui – 1475*, Vaslui, 1975, pp. 113-120;
- Lapedatu, Alex., *Ștefan cel Mare*, București, 1904, 96 p.;
- Lapedatu, Alexandru, *Vlad Vodă Călugărul (1482-1496)*, București, 1903, pp. 1-26;
- Lăzărescu, G. - Stoicescu, N., *Tările Române și Italia până la 1600*, București, 1972, pp. 84-96, 261-272;
- Leca, Constantin, *Viața prințipului și eroului Moldovei, Ștefan cel Mare*, în „Biblioteca românească”, VI, 1834, București, pp. 25-44;
- Lespezeanu, I. - Marcu, L., *Nebiruțul Vodă Ștefan. 47 de ani glorioși*, ed. II, București, Edit. Științifică, 1962, VII + 406 p.;
- Luca, Mihai, *Ștefan cel Mare în revistele bărlădene de după 1900*, în „A.M.M.”, I, 1979, Vaslui, pp. 213-222;
- Lucinescu, Dan, *Ștefan cel Mare și Sfânt*, Iași, Edit. Fides, 1999, 270 p.;

- Luppu, A. D., *Étienne le Grand et Michel le Brave. Princes roumains*, Bruxelles, 1876, IV + 107 p.;
- Malița, Mircea, *Dialogul dintre Suceava și Veneția în timpul lui Ștefan cel Mare*, în vol. Cândeală, V. - Giurescu, D. C. - Malița, M., *Pagini din trecutul diplomației românești*, București, 1966, pp. 88-99;
- Manole, Gică, *Ștefan cel Mare, 1457-1504*, Edit. OVI-ART, Botoșani, 2004, 253 p.;
- Manolescu, Radu, *Marea Neagră și Marea Mediterană în evul mediu (schită a evoluției lor ca arii de supremărie navală și comercială)*, în „R.I.”, s.n., IV, 1993, n-rele 1-2, București, pp. 43-54;
- Mantran, Robert, sous la direction de..., *Histoire de l'Empire Ottoman*, Librairie A. Fayard, Paris, 1989, varianta românească: *Istoria Imperiului Otoman*, traducere de Cristina Bîrsan, Edit. Bic All, București, 2001, pp. 86-90, 93-99;
- Matei, Ion, *Raporturile juridice cu Imperiul Otoman*, în tratatul de *Istoria dreptului românesc*, vol. I, responsabil de volum: Vladimir Hanga, Edit. Academiei, București, 1980, pp. 462-470;
- Maxim, M. – Panaite, V., *Pax Ottomana et les Pays Roumains*, în „A.U.B.I.”, 35, 1986, pp. 11-18, 36, 1987, pp. 94-99, București;
- Maxim, M., *Büyük İstefan (Ștefan cel Mare)*, în *TDV. Islam Ansiklopedisi*, 27. Cilt, 2004, Ankara;
- Maxim, M., *Cu privire la statutul de 'ahd al Tărilor Române față de Poartă. Considerații pe marginea unor izvoare otomane*, în „R.d.l.”, 39, 1986, București, n-r 6, pp. 523-534;
- Maxim, M., *De ce n-au cucerit otomanii Tările Române?*, în „S.A.I.”, LX-LXI, 1993, București, pp. 170-176;
- Maxim, M., *Din istoria relațiilor româno-otomane – „capitulațiile”*, în „A.d.l.”, 28, 1982, București, n-r 6, pp. 34-68;
- Maxim, M., *Din nou pe urmele vechilor tratate ale Moldovei și Tării Românești cu Poarta Otomană*, în „R.d.l.”, 40, 1987, București, n-r 2, pp. 157-172;
- Maxim, M., *Imperiul Otoman în secolele XIII-XV*, în vol. *Istoria medie universală*, coordonator Radu Manolescu, București, 1980, pp. 263-266;
- Maxim, M., *Kili (Chilia)*, în *TDV. Islam Ansiklopedisi*, 26. Cilt, 2002, Ankara, pp. 1-3;
- Maxim, M., *Mehmed al II-lea*, în „R.I.M.”, s.n., 1990, n-r 1, București, pp. 12-13, 48;
- Maxim, M., *Sur la question des 'ahidnâme octroyés par le sultan ottoman aux princes régnants de la Moldavie et de la Valachie*, în „T.R.”, vol. III, 1994, n-r 1 (Spring), Cluj-Napoca, pp. 3-14;
- Maxim, M., *Tările Române și Imperiul Otoman (1400-1600)*, în *Istoria Românilor*, IV, București, 2001, pp. 531-544;
- Maxim, M., *Tările Române și Înalta Poartă. Cadrul juridic al relațiilor româno-otomane în evul mediu*, cu o prefată de prof. Halil Inalcık, București, 1993, 299 p.;
- Mehmed, M. A., *Din raporturile Moldovei cu Imperiul Otoman în a doua jumătate a veacului al XV-lea*, în „S.R.d.l.”, 13, 1960, n-r 5, București, pp. 165-178;
- Mehmed, M. A., *Istoria turcilor*, București, 1976, pp. 128-129, 166-168, 176;
- Mehmed, M. A., *Un document turc concernant le Kharatch de la Moldavie et la Valachie aux XVe-XVIe siècles*, în „R.E.S.E.E.”, V, 1967, Bucarest, n-os 1-2, pp. 265-274;
- Minorsky, V., *La Perse au XVe siècle, entre la Turquie et Venise*, în „Publications de la Société des Études iraniennes”, n-o 7, Paris, 1933, pp. 1-23;
- Mioc, Damaschin, *Raporturile româno-turcești în secolele XIV-XVIII. Lupta Tărilor Române împotriva dominațiilor străine*, în „S.R.d.l.”, XV, 1962, n-r 6, București, pp. 1491-1503;

- Mohov, N. A., *Moldavia v epohî feudalizma (ot drevneishih vremion do 1812 goda) – Moldova în epoca feudalismului (din cele mai vechi timpuri până la 1812)*, Chișinău, 1964, pp. 120-201, cu ilustrații și hărți;
- Moisil, Constantin, *Istoria monetei în România. Expunere sumară. 16. Monetele lui Ștefan cel Mare*, în „Cronica numismatică și arheologică”, III, 1922, n-rele 5-6, București, pp. 57-60;
- Morawski, Paolo, *Della pace con l'Ordine Teutonico alla pace con i Turchi: notizie sulla Polonia nei Diarii di Marin Sanudo il Giovane (1466-1536)*, în *Studia italo-polonica*, IV, 1991, Roma, pp. 7-40;
- Mureșan, Camil, *Ștefan cel Mare (1457-1504)*, în „Tribuna”, II, n-r 10/14.IV.1957, Cluj, pp. 6, 11;
- Mureșan, Ovidiu, *Ștefan cel Mare. Dimensiunile unei personalități istorice*, în „Steaua”, XXXIII, 1982, n-r 4, Cluj - Napoca, p. 5;
- Murgescu, Bogdan, *Dimensiunea europeană a domniei lui Ștefan cel Mare*, în „S.A.I.”, LXIX, 2004, București, pp. 3-20;
- Mușat, M. – Ardeleanu, I., *De la statul geto-dac la statul român unitar*, București, 1983, E.S.E. pp. 120-123, 138-140;
- Nădejde, Ion, *Viața lui Ștefan cel Mare și cel Bun, domnul Moldovei, 1456-1504, cu un apendice despre starea socială a Moldovei în acel timp*, Iași, 1883, 16 p. + 1 pl.;
- Năstase, Dumitru, *La survie de „l'empire des chrétiens” sous la domination ottomane. Aspects idéologiques du problème*, în vol. *Popoli e spazio romano tra diritto e profezia. Da Roma alla terza Roma*, Studi, III, 1983, Roma, pp. 459-471;
- Năstase, Dumitru, *Ștefan cel Mare împărat*, în „S.M.I.M.”, XVI, 1998, București, pp. 63-102;
- Năsturel, P. ř., *Considérations sur l'idée impériale chez les Roumains*, în „Byzantina”, V, 1973, pp. 395-413;
- Neagoe, M., *Puterea militară a Moldovei în a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în „S.M.M.I.M.”, II-III, 1969-1970, București, pp. 62-75;
- Neagoe, M. – Căpățâna, D., *Rohul marilor comandanți de oști în desfășurarea luptelor pentru apărarea independenței Țărilor Române în secolele XIV-XVI*, în vol. *File din istoria militară a poporului român*, I, 1973, Edit. Militară, București, pp. 7-26;
- Neagoe, M., *Efectivele oștilor românești în secolul XIV - prima jumătate a secolului XVI*, în „S.M.M.I.M.”, IX, 1976, București, pp. 32-46;
- Neagoe, M., *Mari bătălii din istoria lumii*, vol. I, Edit. Scrisul Românesc, Craiova, 1973, pp. 222-245 (*Vaslui - 1475, Războieni - 1476*);
- Neagoe, Manole, *Ștefan cel Mare*, București, Edit. Albatros, 1970, 280 p. + fig.;
- Nistor, I. I., *Istoria Basarabiei*, ed. I-IV, Cemăuji, 1923-1924, ed. a V-a, îngrijită de Stelian Neagoe, București, Edit. Humanitas, 1991, pp. 48-70;
- Nistor, I. I., *Istoria Românilor*, ediție îngrijită de Florin Rotaru, vol. I (*Preistorie - 1812*), Edit. Biblioteca Bucureștilor, 2002, București, cap. *Ștefan cel Mare*, pp. 301-348;
- Nouzille, Jean, *Moldova. Istoria tragică a unei regiuni europene*, Edit. Prut, Chișinău, 2004, 369 p.;
- Onciul, Dimitrie, *Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Două cuvântări comemorative*, București, 1904, pp 4-36;
- Otu, Petre, *Arta militară a lui Ștefan cel Mare: „la lucruri de războaie meșter”*, în „R.I.M.”, VII, 2004, n-r 3 (83), București, pp. 1-8;

- Öztuna, Yilmaz, *Başlangicından zamanımıza kadar Türkiye Tarihi (Istoria Turciei de la începuturi până în epoca noastră)*, IV-ncu Cilt, Istanbul, 1964, 288 p.;
- Panaite, V., *Câteva observații privind reglementările de pace româno-otomane în secolul XV*, în vol. *România în istoria universală*, III/1, 1988, Iași, pp. 469-492;
- Panaite, V., *Some Remarks on the Romanian-Ottoman Peace Settlements of the 15th Century*, în „T.R.”, III, 1994, n-r 1, Cluj-Napoca, pp. 22-36;
- Panaitescu, P. P., *La route commerciale de Pologne à la Mer Noire au Moyen Age*, în „R.I.R.”, III, 1933, fasc. III, București, pp. 172-193;
- Panaitescu, P. P., *Legăturile moldo-polone în secolul XV și problema Chiliei*, în „Rsl.”, III, 1958, București, pp. 95-115;
- Panaitescu, P. P., *Ștefan cel Mare*, în „M. I.”, II, 1968, n-r 6, București, pp. 2-8;
- Panaitescu, P. P., *Ștefan cel Mare. O încercare de caracterizare*, în „A.I.I.X.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp. 1-18;
- Papacostea, Ș. - Ciocâltan, V., *L'expansion ottomane aux XIV-e et XV-e siècles à travers quelques ouvrages récents*, în „R.E.S.E.E.”, XIII, 1975, n-o 2, București, pp. 275-283;
- Papacostea, Ș., *Bibliografia istorică a epocii lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, București, 1964, pp. 641-675;
- Papacostea, Ș., *La politique extérieure de la Moldavie à l'époque d'Etienne le Grand: points de repère*, în „R.R.H.”, XIV, 1975, n-o 3, București, pp. 423-440;
- Papacostea, Ș., *Moldova lui Ștefan cel Mare și genovezii din Marea Neagră*, în „A.I.I.X.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp. 67-73;
- Papacostea, Ș., *Politica externă a Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare: puncte de reper*, în „R.dl.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 15-31;
- Papacostea, Ș., *Relațiile internaționale ale Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare*, în „R.dl.”, XXV, 1982, n-rele 5-6, București, pp. 607-638;
- Papacostea, Ș., *Relațiile internaționale în Răsăritul și Sud-estul Europei în secolele XIV-XV*, în „R.dl.”, XXXIV, 1981, n-r 5, București, pp. 899-918;
- Papacostea, Ș., *Ștefan și izbânda sa: Moldova independentă*, în „M.I.”, XIII, 1979, n-r 7 (148), București, pp. 6-14;
- Papacostea, Ș., *Tratatele Țării Românești și Moldovei cu Imperiul Otoman în secolele XIV-XVI. Ficțiune politică și realitate istorică*, în vol. *Stat, societate, națiune*, Edit. Dacia, Cluj, 1982, pp. 93-106;
- Papacostea, Ș., *Venise et les Pays Roumains au Moyen Âge*, în vol. *Venezie e il Levante fino al secolo XV*, Firenze, 1973, pp. 599-624;
- Papacostea, Șerban, *Ștefan cel Mare, domn al Moldovei (1457-1504)*, ed. I, 1990, 85 p.; ed. II, 2003, 84 p., București; traducere engleză, *Stephen the Great, Prince of Moldavia, 1457-1504*, Bucharest, I-st edition 1981, 80 p.; II-nd edition 1996, 89 p.;
- Parasca, P., *Lupta eroică a Moldovei lui Ștefan cel Mare pentru apărarea independenței sale în cea de-a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în „Cugetul”, 1991, n-r 1, Chișinău, pp. 3-16;
- Parry, V. J., *Bayezid II*, în *Encyclopaedia of Islam*, II-nd edition, I, Leyden, 1954, pp. 1119-1121;
- Parry, V. J., *The Ottoman Empire (1481-1520)*, în *New Cambridge Modern History*, I, 1957, London-Cambridge, pp. 395-410;
- Pârvan, V., *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Ungaria*, București, 1905, extras din „C.L.”, XXXIX, 1905, n-rele 11-12;

- Pascu, Șt. – Ionașcu, I. – Cihodaru, C. – Georgescu-Buzău, Gh., *Istoria medie a României*, partea I (sec. X-XVI), București, 1966, pp. 220-242;
- Pascu, Șt., *Ștefan cel Mare*, în „M.I.”, XIII, 1979, nr 7 (148), București, pp. 14-16;
- Pascu, Șt., *Ștefan cel Mare*, în „Steaua”, VIII, 1957, Cluj, nr 5, pp. 7-13;
- Pascu, Vasile, *Istoria antică și medievală a românilor*, București, 1993;
- Pertusi, Agostino, *Premières études en Occident sur l'origine et la puissance des Turcs*, în „B.A.I.E.S.E.E.”, X, 1972, n-o 1, Bucarest, pp. 49-94, varianta italiană: *I primi studi in Occidente sull'origine e la potenza dei Turchi*, în „Studi veneziani”, XV, 1970, Venezia, pp. 541-565;
- Pienaru, Nagy, *Imagini și stereotipuri occidentale despre otomani în veacul al XV-lea*, în „R.d.l.”, 38, 1985, nr 5, București, pp. 498-509;
- Pippidi, Andrei, *La croisade au bas Danube: les Roumains comme „rempart de la chrétienté”*, în vol. *Histoire des idées politiques de l'Europe Centrale*, édition par Chantal Delsol et Michel Maslowski, Paris, 1998, pp. 81-83;
- Plaski, Kaz., *Mendligirej, chan Tatarów perekopskich (Mengli-Ghirai, hanul tătarilor din Perecop)*, Lwów, 1879;
- Plaski, Kaz., *Stosunki Polski z Mendli-Girejem chanem Tatarów perekopskich (1469-1515). Akta i listy (Relațiile Poloniei cu Mengli-Ghirai, hanul tătarilor de la Perecop (1469-1515). Acte și scrisori)*, Warszawa, 1881, 384 p.;
- Pop, Ioan - Aurel, *Tările Române ca „Poartă a Creștinătății” la Dunărea de jos (secolele XV-XVI). Ideea și fapta*, în vol. *Kulturräum mittelere und untere Donau: Traditionen und Perspektiven des Zusammenlebens*, Reșița, 1995, pp. 157-163;
- Popa, M. D. – Matei, H. C., *Mică enciclopedie de istorie universală*, București, Edit. Politică, ed. I, 1983, ed. II, 1988, ed III, 2001, *passim*;
- Preto, Paolo, *Venezia e i Turchi*, Firenze, 1975;
- *Probleme fundamentale ale istoriei României. Manual și crestomație*, București, ed. I, 1983, ed. II, 1987;
- Prodan, Dan, *Relațiile moldo-otomane din vremea lui Ștefan cel Mare în istoriografia românească Izvoare și sinteze istorice (I)*, în vol. *Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 413-427;
- Prodan, Dan, *Relațiile moldo-otomane din timpul lui Ștefan cel Mare în istoriografia românească (II)*, în „A.I.I.X.I.”, XLI, 2004, Iași, pp. 79-95;
- Prodan, Dan, *Teritoriile românești sub stăpânire otomană în istoriografia românească a secolului al XX-lea*, în „S.A.I.”, LXX, 2006, București (*Kili ve Akkerman*);
- Prodan, David, *Stephen the Great*, în „Romanian Civilisation”, III, 1994, nr 1, pp. 24-36, Iași;
- Prodan, David, *Ștefan cel Mare*, în vol. *Din istoria Transilvaniei. Studii și evocări*, E. E., București, 1991, pp. 272-280;
- Rászó, Gyula, *Hungarian strategy against the Ottomans (1365-1526)*, în vol. *From Crecy to Mohacs. Warfare in the Late Middle Ages*, Viena, 1997, pp. 226-237;
- Rászó, Gyula, *Die Türkopolitik Matthias Corvinus*, în „A.O.A.S.H.”, XXXII, 1976, n-ri 1-2, Budapestae, pp. 1-50;
- Rezachevici, C., *Encyclopédia domnilor români. Secolele XIV-XVI. Ștefan cel Mare*, vol. I, E. E., București, 2001, pp. 535-556 (*Ștefan cel Mare*);

- Rezachevici, C., *Rolul românilor în apărarea Europei de expansiunea otomană, secolele XIV-XVI. Evoluția unui concept în contextul vremii*, București, Edit. Albatros, 2001, 535 p.;
- Roller, M. – Georgescu, Gh. I. – Tudor, D. – Macin V., *Istoria României*, manual unic pentru clasa a XI-a medie, București, Edit. de Stat, pp. 121-136;
- Rosetti, R. R., *Essai sur l'art militaire des Roumains*, Bucarest, 1935, pp. 28-32, 74-76, 188;
- Rosetti, R. R., *Istoria artei militare a românilor până la mijlocul veacului al XVII-lea*, București, 1947, 622 p. (pp. 141, 149-162);
- Rosetti, Radu R., *Granițele Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t. XV, 1934, m. 3, București, pp. 81-91;
- Rosetti, Radu R., *Stephen the Great of Moldavia, and the turkish invasion (1457-1504)*, în „The Slavonic Review”, VI, 1927, extras, 17 p.;
- Rosetti, Radu R., *Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan cel Mare*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t. IV, 1925, București, m. I (8): *Armamentul*, pp. 367-384; m. II (9): *Organizarea*, pp. 385-410, m. III (10): *Principii tactice ale armatei moldovenilor și vecinilor lor*, pp. 411-444, t. VI, 1927, București, m. IV (2): *Fortificația sub Ștefan cel Mare. Atacul și apărarea cetăților*, pp. 3-40; m. V (3): *Strategia lui Ștefan cel Mare*, pp. 41-71 + XVIII schițe + III hărți;
- Russev, E. M., *Borba moldavskogo naroda protiv otomanskogo iga (Lupta poporului moldovenesc împotriva dominației otomane)*, Kișinev, 1968, pp. 7-27;
- Sadoveanu, Mihail, *Ștefan cel Mare*, București, 1957, 230 p.;
- Sadoveanu, M., *Viața lui Ștefan cel Mare*, București, 1934, 1965, 255 p.;
- Sansovino, Fr., *Dell'Historia universale dell'origine et imperio de Turchi*, Venetia, 1554, 1582;
- Savu, Al. Gh., *Ștefan cel Mare. Campanii*, Edit. Militară, București, 1982, 216 p.;
- Schwoebel, Robert, *The Shadow of the Crescent: the Renaissance Image of the Turk (1453-1517)*, Nieuwkoop, 1967;
- Semenova, L. E., *Moldavskoe Knjonestvo v međunarodnih otosjenijah v Iugo-vostocinoi Evropi vo vtoroi polovine XV-ogo veka (Cnezatul moldav în relațiile internaționale din sud-estul Europei în a doua jumătate a secolului XV)*, în „Sovetskoe Slávianovedenie”, 1984, n-r 5, Moskva, pp. 37-50;
- Shaw, Stanford, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*, vol. I, *Empire of the Gazis. The Rise and Decline of the Ottoman Empire, 1280-1808*, Cambridge University Press, 1976, pp. 66-68, 72-73;
- Soreanu, Mircea, *Domnia lui Ștefan cel Mare în context internațional*, în „R.I.M.”, 7, 2004, n-r 3 (83), București, pp. 59-64;
- Spieralski, Zdzisław, *Awanturny Moldawskie (Aventuri moldovenești)*, Wiesza Powszechta, Warszawa, 1967;
- Stachoń, B., *Polska wobec weneckich projektów uzycia Persów i Tatarów przeciw Turcji w 2. połowie XV wieku (Polonia față de proiectele veneteiene de atragere a persanilor și tătarilor împotriva Turciei, în a doua jumătate a sec. XV)*, extras, Lwow, 1929, 28 p.;
- Stachoń, Bolesław, *Polityka Polski wobec Turcyi i akcji antitureckiej w wieku XV do utraty Killi i Bialogradu (1484) - (Politica Poloniei față de Turcia și de acțiunea antiturcă în veacul XV până la pierderea Chiliei și a Cetății Albe, 1484)*, Lwow, 1930, 200 p.;
- Stephen the Great, prince of Moldavia (1457-1504). Historical bibliography, The Romanian Cultural Institute Publishing House, Bucharest, 2004, 220 p.;

- Stiles, Andriana, *Imperiul Otoman, 1450-1700*, traducere din limba engleză de Felicia Pavel, Edit. All, București, 1995, pp. 17-22;
- Stoicescu, N., *Despre „oaste” și „oastea cea mare”*. Discuții, în „R.dl.”, XXVII, 1974, n-r 2, București, pp. 269-284;
- Stoicescu, Nicolae, *Vlad Tepeș*, Edit. Academiei, București, 1976, pp. 59-64, 138-173;
- Stoide, C. A., *Legăturile dintre Moldova și Tara Românească în a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în „S.C.S.I.”, VII, 1956, fasc. 1, Iași, pp. 59-73;
- *Studii cu privire la Ștefan cel Mare*, Edit. Acad. R.P.R., București, 1956, 240 p.;
- Sugar, Peter, *South-eastern Europe under Ottoman Rule, 1354-1804*, University of Washington Press, Seattle, 1977, 365 p. (pp. 65-132);
- Szakály, Ferenc, *Phases of Turco-Hungarian Warfare before the Battle of Mohács (1365-1526)*, în „Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungariae”, t. XXXIII, 1979, fasciculus 1, Budapestae, pp. 87-115;
- Székely, G., *La Hongrie et la domination ottomane, XVe - XVIIIe siècles*, în „*Studia Turco-Hungarica*”, 1975, Budapest, pp. 20-31;
- Székely, M. M. - Gorovei, Șt. S., „Semne și minuni” pentru Ștefan Voievod. Note de mentalitate medievală, în „S.M.I.M.”, XVI, 1998, București, pp. 49-64;
- Sandru, Nicolai, *Sub Zodia Zimbrului*, Edit. Albatros, București, 1976, 232 p.;
- Șerban, Constantin, *L'idée de paix reflétée dans les „traités” conclus entre l'Empire Ottoman et la Valachie et la Moldavie aux XIV-XVII siècles*, în „XI. Türk Tahih Kongresi. 1991”, Ankara, Ayribasim, 1994, pp. 2535-2542;
- Șimanschi, L., *Dimensiunile epocii ștefaniene*, în „A.I.I.A.X.I.”, XVI, 1979, Iași, pp. 139-144;
- Șimanschi, L., *Epoca lui Ștefan cel Mare*, în „M.I.”, XVI, 1982, n-r 4 (181), București, pp. 2-5;
- Șimanschi, L., *Formarea personalității lui Ștefan cel Mare*, în „R.A.”, LII, 1975, n-r 1, București, pp. 31-36, republicat în *Ștefan cel Mare și Sfânt*, 2003, pp. 32-41;
- Șimanschi, L., *O guvernare de excepție: domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504)*, în „M.M.S.”, LXIII, 1987, n-r 2, Iași, pp. 93-101;
- Șimanschi, L., *Ştefan cel Mare – domn al Moldovei și Țării Românești*, în „Cronica”, XXX, 1995, n-r 7 (1411) – 1-15 aprilie, București, pp. 3-7, republicat în vol. *Ştefan cel Mare și Sfânt*, 2003, Putna, pp. 434-438;
- Șimanschi, L., *Ştefaniada sau Cronica celui Mare și Sfânt în 47 de episoade*, partea I (1457-1486), partea a II-a (1487-1504), Edit. Axa, Botoșani, 2004-2006, 288 p. + 310 p.;
- *Ştefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, volum editat de Petronel Zahariuc și Silviu Văcaru, cuvânt înainte de Al. Zub, Edit. Alfa, Iași, 2003, 456 p.;
- *Ştefan cel Mare și Sfânt (1457-1504). Bibliografie*, redactor științific Andrei Eșanu, Chișinău, 2004, 264 p.;
- *Ştefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 514 p.;
- *Ştefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Bibliografie*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 193 p.;
- *Ştefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Portret în Istorie*, Mănăstirea Putna, 2003, 617 p.;
- *Ştefan cel Mare, 500 de ani de la înscăunarea sa ca domn al Moldovei*, studiu de Horea Ursu, bibliografie de Daniela Bratu, București, 1957, 120 p.;

- Ștefănescu, Șt., *Considerații cu privire la natura dezvoltării relațiilor istorice a celor două popoare (român și turc)*, în „M.S.Ş.I.A.R.”, II, 1977, București, pp. 113-119;
- Ștefănescu, Șt., *Conștiința europeană în gândirea lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ştefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 285-293;
- Ștefănescu, Șt., *Ştefan cel Mare – personalitate marcantă a istoriei românești*, în „R.dl.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 7-14;
- Ștefănescu, Șt., *Ştefan cel Mare în conștiința europeană și a poporului român*, în „M.S.Ş.I.A.R.”, s. IV, t. XXI, 1996, București, pp. 25-32;
- Ștefănescu, Ștefan, *Istoria medie a României*, partea a II-a, *Secolele XIV-XVI*, Tipografia Universității din București, 1992, pp. 122-133;
- Tansel, Selahaddin, *Osmalı Kaynaklarına göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasi ve Askeri Faaliyeti (Activitățile militare și politice ale sultanului Mehmed Cuceritorul, conform izvoarelor istorice otomane)*, ed. I, 1953, Ankara, ed. II, 1971, Istanbul, ed. III, 1999, Ankara, pp. 161-168, 223-230;
- Tansel, S., *Sultan II. Bâyezid'in Siyasi Hayatı (Viața politică a Sultanului Bâyazid II)*, Istanbul, 1966, 310 p.;
- Tardy, L., *Beyond the Ottoman Empire. 14th - 16th Century Hungarian Diplomacy in the East*, în „*Studia Uralo-Altaica*”, XIII, 1978, Szeged, pp. 57-99;
- Tardy, L., *Ungarns antiosmanische Bündnisse mit Staaten des Nahen Ostens und deren Vorgeschichte*, în „*Anatolica*”, IV, 1971-1972, Ankara, pp. 147-158;
- Tomiewicz, Władysław, *Polska polityka czarnomorska w dobie nowoczesnej (Politica poloneză în problema Mării Negre în epoca modernă)*, în „*Przegląd historyczny*”, X-XI, 1932-1933, Warszawa, pp. 395-426;
- Treptow, K. W. – Constantiniu, Fl. – Bolocan, I. – Michelson, P. E. – Pop, I. A., *A History of Romania*, Iași, ed. I, 1995, ed. II, 1996, ed. III, 1997;
- Treptow, Kurt W., *Ştefan cel Mare – Images of a Medieval Hero*, în „*Romanian Civilisation*”, I, 1992, n-r 2, Iași, pp. 35-41;
- Turan, Şerafeddin, *Fatih Mehmed-Uzun Hassan mücadelesi ve Venedik (Lupta dintre Mehmed Cuceritorul și Uzun Hassan și Veneția)*, în „*Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmalar Dergisi*”, 3, 1966, Ankara, pp. 63-138;
- Turdeanu, Emil, *Ştefan cel Mare (1457-1504)*, cu un mesaj de la Majestatea Sa, Regele Mihai I, Paris, 1954, IV + 51 p. + 1 hartă;
- Tureanu, Ion, *Bibliografia istorică a Basarabiei și Transnistriei*, Edit. Litera Internațional, Chișinău, 2006, *passim*;
- Ursu, Ion, *Ştefan cel Mare și turcii*, București, 1914, 223 p.;
- Ursu, Ion, *Personalitatea lui Ștefan cel Mare*, București, 1921, 36 p.;
- Ursu, Ion, *Ştefan cel Mare, domn al Moldovei de la 12 aprilie 1457 până la 2 iulie 1504*, București, 1925, 463 p.;
- Uzunçarşılı, I. H., *II. Bâyezid*, în *Islam Ansiklopedisi*, II. Cilt, 1945, Ankara, pp. 392-398;
- Uzunçarşılı, Ismail Hakki, coordonator, *Osmalı Tarihi (Istoria otomana)*, II. Cilt, *Istanbul'un Fethinden Kânînî Sultan Süleymân'ın Ölümüne kadar (De la cucerirea Istanbulului până la moartea sultanului Kânînî Süleymân, 1453-1566)*, Ankara, ed. I, 1949, ed. II, 1964, pp. 25-47;
- Valensi, Lucette, *Venice et la Sublime Porte. La naissance du despote*, Paris, 1987;

- Vasilescu, M., *Ştefan cel Mare, apărător al creștinătății*, în „S.T.”, XXVII, 1975, n-rele 3-4, București, pp. 297-307;
- Vasiliu, Virginia, *Les Tatars et la Moldavie au temps d'Étienne le Grand*, în „R.H.S.E.E.”, VIII, 1931, n-os 7-9, Bucarest, pp. 188-191;
- Vaughan, Dorothy, *Europe and the Turk. A Pattern of Alliances, 1350-1700*, Liverpool, 1954;
- Văcărescu, Ienăchiță, *Istoria prea-puternicilor împărați othomani*, ed. I, de Al. Papiu-Ilarian, în „T.M.I.R.”, II, 1863, București, pp. 237-302, ed. II, de Gabriel Stempel, București, 2001;
- *Venezia centro di mediazione tra Oriente e Occidente (secoli XV-XVI). Aspetti e problemi*, a cura di H. G. Beck, M. Manoussakas, A. Pertusi, Firenze, 1977;
- Verussi, P., *Ştefan cel Mare*, București, 1879, 46 p.;
- Vlădescu, C., *Tipuri de arme albe și armuri la oștile române în a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în „S.M.M.I.M.”, VI, 1973, pp. 58-86 (+ fig.), VII-VIII, 1974-1975, pp. 151-180 (+ fig.), București;
- Vlădescu, Cristian, *Despre tipologia spadelor și helebardelor moldovene în vremea lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ştefan cel Mare - Vaslui - 1475*, Vaslui, 1975, pp. 104-112;
- Vornicescu, Nestor (mitropolit), *Ştefan cel Mare și Sfânt, erou al creștinătății și civilizației*, în „M.I.”, XXVIII, 1994, n-r 7, București, pp. 3-7;
- Werner, E. - Markov, W., *Geschichte der Türken von den Anfängen bis zur Gegenwart*, Berlin, 1978;
- Werner, E., *Die Geburt einer Grossmacht-Die Osmanen (1300-1481)*, Ein Beitrag zur Genesis des türkische Feudalismus, ed. I, Berlin, 1966, ed. II, Weimar, 1985;
- Xenopol, A. D., *Istoria românilor din Dacia Traiană*, ediția a IV-a, vol. III, *De la întemeierea Tărilor Române până la moartea lui Petru Rareș, 1546*, București, 1986, cap. *Epoca lui Ștefan cel Mare, 1457-1504*, pp. 249-380;
- Xenopol, A. D., *Le quatrième centenaire de la mort d'Étienne le Grand, prince de Moldavie*, în „Revue Historique”, XXIX, 1904, tome 86, n-o 1, Paris, pp. 130-137;
- Yinanç, M. H., *Akkoyunlar (Cei cu Zile Albe)*, în *Islam Ansiklopedisi*, I. Cilt, 1945, Istanbul, pp. 251-270;
- Yücel, Yasar-Sevim, Ali, *Türkiye Tarihi (Istoria Turciei)*, II. Baskı, II. Cilt (1300-1566), Ankara, 1995, X + 416 p. (pp. 165-169, 204-207);
- Zagoritz, Gh., *Stabilirea suzeranității turcești în Moldova. Cu argumente că prima capitulație atribuită lui Bogdan III a fost făcută de Ștefan cel Mare în 1497*, în „C.L.”, XLVIII, 1914, n-rele 7-8, pp. 710-728, extras 21 p.;
- Zirovič, Olga, *Die türkisch - ungarischen Kriege, Zusammenstösse und Streifzüge (1459-1526)*, în vol. *Habsburgisch - Osmanische Beziehungen*, editor Andreas Tietze, Wien, 1985, pp. 1-7;
- Zub, Al., *Ştefan cel Mare și renașterea națională românească*, în „M.M.S.”, LVIII, 1982, n-rele 3-4, Iași, pp. 234-251;

III. Studii, articole, cercetări, contribuții tematice: 1457-1473

- Agache, Dumitru, *Târguri și cetăți moldovene în sistemul de comunicații din epoca medievală*, în „Historia Urbana”, III, 1995, n-rele 1-2, Sibiu, București, pp. 105-111;

- Andreescu, C. I., *Din legăturile moldo-tătare în mijlocul secolului XV*, în „Arhiva”, XLI, 1934, n-rele 3-4, Iași, pp. 139-151;
- Andreescu, Șt., *Amintirea lui Ștefan cel Mare în Tara Românească*, în „R.I.”, XV, 2004, n-rele 3-4, București, pp. 5-10;
- Andreescu, Șt., *Limitele cronologice ale dominației otomane în țările române*, în „R.dl.”, XXVII, 1974, n-r 3, București, pp. 399-412;
- Babinger, Franz, *Cel dintâi bir al Moldovei către sultan*, cu două planșe, în vol. *Fraților Alexandru și Ion I. Lepădatu la împlinirea vîrstei de 60 de ani. XIV-IX. MXMXXXVI*, București, 1936, pp. 29-37;
- Berindei, M., *L'Empire Ottoman et la „route moldave” avant la conquête de Chilia et de Cetatea Alb (1484)*, în „R.R.H.”, XXX, 1991, n-os 3-4, Bucarest, pp. 161-188;
- Boldur, Al. V., *Politica externă a lui Ștefan cel Mare într-o lumină nouă*, în „S.C.I.”, XVIII, 1943, Iași, extras, 42 p.;
- Boldur, Al. V., *Sensul și însemnatatea politicii externe a lui Ștefan cel Mare*, în „Patrimoniu”, I, 1991, n-r 2, Chișinău, pp. 7-12;
- Brătianu, Gh. I., *Marea Neagră. De la origini până la cucerirea otomană*, traducere din limba franceză de Michaela Spinei, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și bibliografie de Victor Spinei, ed. I, 1988, Edit. Meridiane, București, ed. II 1999, Edit. Polirom, Iași (503 p.), pp. 42-442;
- Cancel, P., *Data epistolei lui Uzun-Hasan către Ștefan cel Mare și misiunea lui Isak-beg. Parte din lucrarea „Relațiiile lui Ștefan cel Mare cu Roma, Venetia și Genua”*, București, 1912, 40 p.;
- Cârciumaru, Radu, *Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare: prieteni sau dușmani?*, în „M.I.”, XXXVII, 2003, n-r 12 (441), pp. 23 - 26 și XXXVIII, 2004, n-r 1 (442), București, pp. 43-48;
- Cazacu, Matei, *L'impact ottoman sur les pays roumains et ses incidences monétaires (1452-1504)*, în „R.R.H.”, XII, 1973, n-o 1, Bucarest, pp. 159-192;
- Cazacu, M., *De nouveau sur le rôle international de la Moldavie dans la seconde moitié du XVIe siècle*, în „R.E.R.”, XVI, 1981, Paris, pp. 36-46;
- Căzan, Ileana, *Matia Corvin, asigurarea frontierei dinărene și armistițiul turco-ungar din 1468*, în „R.I.”, s.n., III, 1992, n-rele 7-8, București, pp. 769-782;
- Costăchescu, Mihai, *Arderea Târgului Floci și a Ialomiței în 1470. Un fapt necunoscut din luptele lui Ștefan cel Mare cu muntenii*, Iași, 1935, XIII + 208 p. + 1 pl.;
- Cristea, O., *Războiul otomano-venetian (1463-1479)*, în „R.I.M.”, 7, 2004, n-r 3 (83), București, pp. 43-58;
- Denize, E., *Moldova lui Ștefan cel Mare la intersecția de interes a marilor puteri (1457-1474)*, în „R.I.”, XV, 2004, n-rele 3-4, București, pp. 37-54;
- Denize, E., *Veneția, Țările Române și ofensiva otomană după căderea Constantinopolului (1453-1479)*, în „R.I.”, s.n., V, 1994, n-rele 11-12, București, pp. 1157-1181;
- Denize, E., *Vlad Țepeș, lupta antiotomană și Venetia. Câteva considerații*, în „R.I.”, s.n., VI, 1995, n-rele 3-4, București, pp. 171-187;
- Eskenazy, Victor, *O precizare asupra politiciei externe a Țării Românești în vremea lui Radu cel Frumos (1465)*, în „R.dl.”, XXX, 1979, n-r 9, București, pp. 1665-1667;
- Eșanu, Andrei, Eșanu, Valentina, *The Establishing of Moldo-Osman vassal-age relations (1456)*, în XIII. *Türk Tarih Kongresi. Bildiri Özetleri*, Ankara, 1999, pp. 79-80;
- Giurescu, C. C., *Despre lupta de la Soci* în „S.M.I.M.”, IV, 1960, București, pp. 423-431;

- Giurescu, C. C., *Târgul Soci*, în „R.I.R.”, XIII, 1943, fasc. I, București, pp. 97-98;
- Golimas, A. H., *Sensul închinării de la Vaslui a lui Petru-Vodă Aron (1456). Din legăturile de drept ale Moldovei cu Poarta otomană*, în „Cuget Moldovenesc”, 1940, n-rele 9-12, Iași, pp. 4-7, extras, București, 1941, 18 p.;
- Grigoraș, N., *Dărie personale ale populației din țara românească a Moldovei și dările în bani către turci de la intemeierea statului și până la reforma lui Constantin Mavrocordat (1359-1741)*, în „C.I.”, XI, 1980, pp. 299-325, XII-XIII, 1981-1982, pp. 317-343;
- Grigoraș, N., *Obligațiile în munca față de stat și turci ale populației din Moldova (secolele XIV-XVII)*, în „S.R.d.I.”, XVIII, 1965, n-r 4, București, pp. 895-912;
- Grigoraș, N., *Relațiile Moldovei cu Imperiul Otoman până la domnia lui Ștefan cel Mare*, în „R.d.I.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 33-49;
- Iftimi, Sorin, *Copiii din flori ai lui Ștefan cel Mare*, în "M.I.", XL, s.n., n-r 1 (466)-ianuarie 2006, București, pp. 5-9;
- Inalcik, H., *The Khan and Tribal Aristocracy: The Crimean Khanate under Sahib Giray I*, în „H.U.S.”, III-IV, 1979-1980, n-r 1, Harvard, pp. 445-466;
- Iorga, N., *Încă ceva despre Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare*, în „C.L.”, XXXVIII, 1904, București, n-r 4, pp. 381-383;
- Lapedatu, Alexandru, *Radul cel Frumos (Iunie 1462-Ianuarie 1474)*, București, 1902, 39 p.;
- Malowist, M., *Kaffa-Kolonia genuensa na Krymie i problem wschodny w latach 1453-1475 (Caffa - colonie génoise en Crimée et la question d'Orient dans les années 1453-1475)*, Warszawa, 1947, 367 p. + XXXII p. + 1 h.;
- Manz, B. F., *The Clans of Crimean Khanate, 1466-1532*, în „H.U.S.”, II, 1978, n-3, Harvard, pp. 282-309;
- Panait, P. I., *Un voievod în văltoarea vremurilor: Radu cel Frumos*, în „M.I.”, XXXVIII, 2004, n-r 12 (453), pp. 24-27, XXXIX, 2005, n-r 1 (454), pp. 45-48, București;
- Panaiteșcu, P. P., *Pe marginea folosirii izvoarelor cu privire la supunerea Moldovei la tributul turcesc (Vaslui, 1456)*, în „S.R.d.I.F.”, V, 1952, n-r 3, București, pp. 187-198;
- Papacostea, Ș., *Caffa et la Moldavie face à l'expansion ottomane (1453-1475)*, în vol. *Colocviul româno-italian „Genovezii la Marea Neagră în secolele XIII-XV”*, 27-28 martie 1975, București, 1977, pp. 131-153;
- Papacostea, Ș., *Comerț, alianțe și acțiune militară în politica lui Ștefan cel Mare la începuturile domniei (1457-1462)*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt, 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, 2004, pp. 445-454;
- Papacostea, Ș., *Die politischen Voraussetzungen für die wirtschaftliche Vorherrschaft des Osmanischen Reiches im Schwarzwassergebiet (1453-1484)*, în „Münchener Zeitschrift für Balkankunde”, I. Band, 1978, München, pp. 217-245;
- Papacostea, Ș., *La Moldavie - État tributaire de l'Empire ottomane au XVe siècle: la cadre international des rapports établis en 1455-1456*, în „R.R.H.”, XIII, 1974, n-o 3, Bucarest, pp. 445-461; versiunea românească în idem, *Evoluția românească. Relații politice și curente spirituale*, Edit. Corint, București, 2001, pp. 109-126;
- Papacostea, Ș., *Premisele politice ale hegemoniei economice a Imperiului otoman în spațiul Mării Negre (1453-1484)*, în „R.I.”, s.n., X, 1999, n-rele 1-2, București, pp. 13-39;

- Pienaru, Nagy, *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Hanatul din Crimeea. O controversă: prima incursiune tătară în Moldova, în vol. Istorie și diplomație în relațiile internaționale. Omagiu istoricului Tahsin Gemil*, editori Daniel Flaut și Iolanda Tighiliu, Constanța, 2003, pp. 97-123, reeditare în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Atlet al credinței creștine*, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, pp. 275-306;
- Răduvan, Laurențiu, *Din relațiile lui Ștefan cel Mare cu Tara Românească*, în vol. *Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 269-284;
- Șerban, C., *Avut-a loc un conflict între Ștefan cel Mare și Vlad Tepes în 1462?*, în „S.A.I.”, XXXII, 1976, București, pp. 77-82;
- Șimanschi, L., „Închinarea” de la Vaslui (5.06.1456), în „A.I.I.A.X.I.”, XVIII, 1981, Iași, pp. 613-639;
- Urzică, Dimitrie Xen, *Bătălia din dumbrava de la Lipinti*, Iași, 1937, 36 p., republicare în „Cugetul”, 1991, n-r 4, Chișinău, pp. 51-57;
- Zănescu, I., *Politica muntenă a lui Ștefan cel Mare*, în „M.I.”, XXXVIII, 2004, n-r 9 (450), București, pp. 39-42;

IV. Studii, articole, cercetări, contribuții tematice: 1473-1486

- Andreescu, Șt., *L'action de Vlad Tepes dans Sud-Est de l'Europe en 1476*, în „R.R.H.”, XVI, 1977, n-o 2, București, 14 p., extras;
- Andreescu, Șt., *En marge des rapports de Vlad d'Empaleur avec l'Empire Ottoman*, în „R.R.H.”, XV, 1976, n-o 3, București, 12 p., extras;
- Antonovici, N., *O cruce pe locul luptei de la Vaslui*, în „R.I.R.”, XI-XII, 1941-1942, București, pp. 540-542;
- Baykal, Bekir Sitki, *Uzun Hasan'in Osmanlılara karşı katî mücadeleye hazırlıkları ve Osmanlı-Akkoyunlu harbinin başlaması (Pregătirile lui Uzun Hasan pentru lupta decisivă împotriva otomanilor și începutul războiului otomano-akkoyunlu)*, în „Belleten”, XXI, 1957, n-o 82, Ankara, pp. 261-296;
- Bădulescu, Savian M., *Racova și Resboeni. Conferință ținută la Cercul militar din Târgoviște*, București, 1903, 50 p. + 2 h.;
- Bănescu, N., *Contribution à l'histoire de la seigneurie de Theodoro-Mangoup en Crimée*, în „B.Z.”, LIII, 1935, n-r 1, München, pp. 20-37;
- Beldiceanu, N.-Bacque Grammont, J. L.-Cazacu, M., *Recherches sur les ottomans et la Moldavie ponto-danubienne entre le 1484 et 1520*, în „B.S.O.A.S.”, XLV, 1982, n-r 1, London, pp. 48-66;
- Beldiceanu, N., *Kilia et Cetatea Albă à travers les documents ottomans*, în „R.E.I.”, XXXVI, 1968, n-o 2, Paris, pp. 215-262;
- Beldiceanu, N., *La campagne ottomane de 1484: ses préparatifs militaires et sa chronologie*, în „R.E.R.”, V-VI, 1960, Paris, pp. 67-77, republicat în idem, *Le monde ottoman des Balkans (1402-1566). Institutions, société, économie*, London, 1976;
- Beldiceanu, N., *La conquête des cités marchandes de Kilia et de Cetatea Albă par Bayezid II*, în „S.O.F.”, XXIII, 1964, München, pp. 36-90; republicat în idem, *Le monde ottoman des Balkans (1402-1566). Institutions, société, économie*, London, 1976;

- Beldiceanu, N., *La Moldavie ottomane à la fin du XVe siècle et au début du XVIe siècle*, în „R.E.I.”, XXXVII, 1969, n-o 1, Paris, pp. 239-266;
- Beldiceanu, N., *Problema tratatelor Moldovei cu Poarta în lumina cronicei lui Peçevi*, în „B.”, V, 1942, n-o 1, Bucarest, pp. 392-407;
- Bercu, Igor, *Cucerirea Chiliei și Cetății Albe de către otomani*, în vol. *Omagiu lui Vladimir Potlog și Constantin Drachenberg la 70 de ani*, Chișinău, 1997, pp. 108-122;
- Berindei, Mihnea, *L'Empire ottoman et la „route moldave” avant la conquête de Chilie et Cetatea Albă (1484)*, în „J.T.S.” (*Raiyyet Rüsümü. Essays presented to H. Inalcik*), X, 1986, pp. 47-71; în „R.R.H.”, XXX, 1991, n-os 3-4, Bucarest, pp. 161-188;
- Berza, Mihai, *Der Kreuzzug gegen die Türken, ein europäisches Problem*, în „R.H.S.E.E.”, XXI, 1944, n-o 1, Bucarest, pp. 42-74;
- Beza, M., *Noi urme românești la Stanbul*, în „Boabe de grâu. Revistă de cultură”, V, 1934, n-r 7, București, pp. 395-402 (pp. 397-402); reeditare în idem, *Urme românești în Răsăritul Ortodox*, ed. II, 1937, pp. 85-102;
- Beza, Marcu, *Trei săbii moldovenești din vremea lui Ștefan cel Mare*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t. VII, 1934, n-r 2, București, pp. 37-39;
- Biliarsky, Ivan, *Une page des relations magyaro-ottomanes vers la fin du XVe siècle*, în „Turcica”, 32, 2000, Paris, pp. 291-305;
- Caproșu, I., *Ecoul european al luptei de la Vaslui*, în „Cronica”, X, 1975, n-rele 3-6/III-VI, Iași;
- Chirtoagă, I., *Cetatea Chiliei și Cetății Albe la 1484: unele precizări*, în „Cugetul”, I, 1991, n-r 2, Chișinău, pp. 42-47;
- Chirtoagă, I., *Din istoria Moldovei de sud-est până în anii '30 ai secolului al XIX-lea*, Edit. Museum, Chișinău, 1999, pp. 80-90;
- Chirtoagă, I., *Lupta Principatelor Române împotriva expansiunii otomane (1354-1486)*, în „Politica”, I, 1991, n-r 2, Chișinău, pp. 47-55;
- Chirtoagă, I., *Populația din S-E interfluviului Nistru - Prut sub dominația otomană (1484-1595)*, în „R.I.Mold.”, II, 1992, n-r 4, Chișinău, pp. 12-21;
- Chirtoagă, I., *Unele categorii de țărani cu îndatoriri sociale în Moldova (până la finele sec. XVI)*, în „R.I.Mold.”, IV, 1994, n-r 1, Chișinău, pp. 40-44;
- Chirtoagă, I., *Formele de proprietate feudală pe pământurile Chiliei, Akkermanului și ale Benderului între 1484- anii '60 ai secolului al XVI-lea*, în „R.I.Mold.”, I, 1991, n-r 2, Chișinău, pp. 28-38;
- Cihodaru, C., *Lupta de la Vaslui (10 ianuarie 1475)*, în „Învățătorimea Vasluienă”, I, 1935, Vaslui, pp. 457-465;
- Cihodaru, C., *Topografia luptei de la Vaslui (1475)*, în vol. *Vaslui. Ștefan cel Mare. 1475. Comunicări și referate științifice*, Vaslui, 1975, pp. 20-37;
- Ciobanu, Tiberiu, *Victoriile celebre ale ostașilor români (sec. XIV-XVII)*, Edit. Brumar, 1997, Timișoara, 122 p.;
- Ciocâltan, V., *Poarta otomană și gurile Dunării în secolul al XV-lea*, în „R.dl.”, XXXVIII, 1985, n-r 11, București, pp. 1058-1074;
- Columbeanu, Sergiu, *Acejuni navele în Marea Neagră în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „R.dl.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 73-89;
- Condurachi, Emil, *Boierii moldoveni și lupta de la Valea Albă*, în „C.I.”, V-VII, 1927-1931, Iași, pp. 373-374;

- Cristea, O., *Antecedentele campaniei lui Baiazid al II-lea în Moldova. Noi mărturii venețiene, vol. Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 227-247;
- Cristea, O., *Campania din 1484 în lumina unor izvoare venețiene*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, Putna, 2004, pp. 187-274;
- Cristea, O., *Pacea tensionată: Venetia și Imperiul otoman în anul 1484*, în vol. *Istorie și diplomație în relațiile internaționale. Omagiu istoricului Tahsin Gemil*, coordonatori Daniel Flaut și Ioan Tighiliu, Constanța, 2003, pp. 124-135;
- Crivetz, Teodor, *Bătălia de la Racova din ianuarie 1475*. Cu o hartă anexă, București, 1912, 40 p. + 1 h.;
- Culici, Al., *Rahova sau Podul Înalt. Bătălia de lângă Vashui (10 ianuarie 1475)*, în „R.M.”, LXXV, 1938, n-r 2, București, extras, 26 p.; rezumat în „B.M.M.N.”, IV, 1940-1941, n-r 7-8, București, pp. 84-87;
- Culici, Al., *Campania din 1476 contra Moldovei. Ștefan cel Mare și Mohamed II. Bătălia de la Valea Albă - Războieni*, în „R.M.”, LXXV, 1938, n-r 3, București, pp. 69-93, extras, 27 p.;
- Cupșa, I., *Contribuția lui Ștefan cel Mare la dezvoltarea artei militare românești*, în "File din istoria militară a poporului român. Studii", III, 1975, București, pp. 71-91;
- Cupșa, I., *Vaslui, 10 ianuarie 1475: marea biruință a lui Ștefan cel Mare*, în „M.I.”, IX, 1975, nr. 1 (94), București, pp. 6-9, 11;
- Cupșa, Ion, *Arta militară a moldovenilor, în a doua jumătate a secolului al XV-lea (Ștefan cel Mare)*, București, 1959, 136 p. + 7 h., rezumat în „S.C.S.I.”, XI, 1960, București, pp. 286-290;
- Cupșa, Ion, *Bătălia de la Valea Albă*, în „M.I.”, X, 1976, nr. 7/112, București, p. 7;
- Cupșa, Ion, *Bătălia de la Vaslui (10 ianuarie 1475)*, București, 1975, 71 p.;
- Decei, A., *Din trecutul comun româno-iranian*, în „S.R.d.I.”, XXIV, 1971, n-r 6, București, pp. 1109-1122; republicat în idem, *Relații româno-orientale*, București, 1978, pp. 163-168;
- Decei, A., *Tratatul de pace-suhăncăme-încheiat între sultanul Mehmed al II-lea și Ștefan cel Mare la 1479*, în „R.I.R.”, XV, 1945, fasc. 4, București, pp. 465-494 + 4 pl.; reeditat în idem, *Relații româno-orientale*, București, 1978, pp. 118-139;
- Denize, E., *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Veneția*, în „M.I.”, XXXII, 1998, n-r 4 (373), aprilie, București, pp. 55-58;
- Denize, E., *Relațiile moldo-otomane în anii 1473-1474. De la starea de pace la cea de război*, în „R.I.M.”, 7, 2004, n-r 3 (83), București, pp. 34-42;
- Denize, E., *Ștefan cel Mare și luptele cu turcii. O nouă abordare*, în „Destin românesc”, 2001, n-r 1, Chișinău, pp. 2-15, în „S.M.I.M.”, XIX, 2001, București, pp. 115 - 128;
- Diaconu, Gheorghe, *Observații cu privire la urmările târg al Sucevei, în vremea marilor asediilor otomane și polone din veacul al XV-lea*, în „S.M.I.M.”, I, 1956, București, pp. 267-283;
- Drăgan, Ioan, *Un român ardelean în solie la Ștefan cel Mare în 1475*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXIV, 1987, n-r 2, Iași, pp. 357-362;
- Feneșan, Costin, *Jörg von Nürnberg – o reconstituire necesară pentru istoria luptelor lui Ștefan cel Mare cu Imperiul Otoman (1475-1476)*, în „R.A.”, LIX, 1982, n-r 3, București, pp. 285-288;
- Fisher, S. N., *Civil strife in the Ottoman Empire (1481-1503)* în „Journal of Modern History”, XIII, 1941, n-r 4, pp. 449-466;

- Gemil, T., *Crimeea în politica pontică a Porții Otomane*, în vol. *Național și universal în istoria românilor. Studii oferite prof. dr. Șerban Papacostea cu ocazia înălțării la 70 de ani*, București, 1998, pp. 304-311;
- Gemil, T., *Observații referitoare la încheierea păcii și stabilirea hotarului între Moldova și Imperiul Otoman (1486)*, în „R.A.”, LX, 1983, vol. XLV, n-r 2, București, pp. 117-128;
- Gemil, T., *Quelque observations concernant la conclusion de la paix entre la Moldavie et l'Empire Ottoman (1486) et la délimitation de leur frontiere*, în „R.R.H.”, XII, 1983, n-o 3, Bucarest, pp. 225-238;
- Georgian, P., *Tătarii în Țările Românești. III. Invaziile tătare în veacul al XV-lea și în prima jumătate a veacului al XVI-lea*, în „C.L.”, LVII, 1926, n-rele 7-8, București, pp. 590-610;
- Gersten, Alexander – Gersten, Nadejda, *Moldova și Principatul Theodoro la 1475*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, Putna, 2004, pp. 141-156 + 12 fig.;
- Ghiță, Ieremia B., *Victoria de la Vaslui sau Podul Înalt*, în „B.O.R.”, XCIII, 1975, n-rele 1-2, București, pp. 105-108;
- Ghiță, I. B., *Valea Albă sau Războieni. Evocare istorică cu prilejul înălțării la 500 de ani (1476, 26 iulie - 1976)*, în „B.O.R.”, XCIV, 1976, n-rele 11-12, București, pp. 973-976;
- Giurescu, C. C., *Târguri sau orașe și cetăți moldovene din secolul al X-lea până la mijlocul secolului al XVI-lea*, Edit. Academiei, București, ed. I, 1967, ed. II, 1997, pp. 208-222, 266-271, 289-296, 203-310;
- Giurescu, C. C., *Târguri, orașe și cetăți dintre Prut și Nistru (I)*, în „M.I.”, XXVI, 1992, n-r 4 (301), aprilie, București, pp. 4-7;
- Gonță, Al. I., *Tactica și strategia lui Ștefan cel Mare în bătălia de lângă Vaslui*, în „R.d.I.”, XXVIII, 1975, n-r 1, București, pp. 51-66, republicată în idem, *Studii de istorie medievală*, ediție de M. M. Székely și Șt. S. Gorovei, cu un cuvânt înainte de I. Caproșu, Iași, 1998, pp. 327-342;
- Gorovei, Șt. S., *1473 – Ștefan, Moldova și lumea catolică*, în „A.I.I.A.X.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp. 75-83;
- Gorovei, Șt. S., *1473 – un an cheie al domniei lui Ștefan cel Mare*, în „A.I.I.A.X.I.”, XVI, 1979, Iași, pp. 145-149;
- Gorovei, Șt. S., *Anul 1486 – un timp de răscruce*, în „Rost. Manifest românesc”, II, n-r 17/iulie 2004, București, pp. 12-13;
- Gorovei, Șt. S., *Pacea moldo-otomană din 1486. Observații pe marginea unor texte*, în „R.d.I.”, XXXV, 1982, n-r 7, București, pp. 807-821;
- Grigoraș, N., *A existat un tratat de pace între Mehmed II și Ștefan cel Mare?*, Iași, 1948, extras, 25 p.;
- Grigoraș, N., *Ștefan cel Mare. Cinci sute de ani de la Victoria de la Vaslui: 10 ianuarie 1475 - 10 ianuarie 1975*, în „M.M.S.”, LI, 1975, n-rele 1-2, Iași, pp. 5-17;
- Guboglu, M., *A propos de la monographie du professeur Franz Babinger: Moametto il Conquistatore e il suo tempo*, Torino, 1957, 795 p., recenzie critică în „S.A.O.”, II, 1960, Bucarest, pp. 217-237;
- Guboglu, M., *Fatih'in Ștefan cel Mare izerine iki Boğdan Seferi (1474-1476) – Cele două campanii moldave ale lui Mehmed II Cuceritorul împotriva lui Ștefan cel Mare (1474-1476)*, în „Belleten”, XLVII, 1983-1984, Ankara, pp. 139-194 + 2 schițe;

- Halevy, M. A., *Le rôle d'Isaac-Beg, médecin et ambassadeur de Uzun-Hussan en Moldavie et dans les pays voisins*. Communication présentée au XV-e Congrès International d'histoire de la médecine, Madrid, 1956, tirage-à-part, 19 p.;
- Halunga, Mircea, *Genovezii în Moldova lui Ștefan cel Mare*, în „M.I.”, XXVII, 1993, n-r 4, București, pp. 49-51;
- Hașdeu, B. P., *Ştefenu celu Mare și Italia*, în „C.T.”, IV, 1873, București, n-r 12, pp. 225-227;
- Husar, Al., *[Moldova] - „Poarta Creștinățăii”*, în vol. *Ştefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*, Iași, 2003, pp. 309-316;
- Husar, Alexandru, *Athleta Christi*, în „M.M.S.”, LV, 1979, n-rele 7-8, Iași, pp. 503-529;
- Inalcık, H., *Yeni vesikalara göre Kirim hanlığının osmanlı tâbiliğine girmesi ve 'ahidname meselesi (Intrarea Hanatului din Crimeea sub dominație otomană și problema cărții de legământ, conform unor noi documente istorice)*, în „Belleten”, VIII, 1944, sahî 30, Ankara, pp. 185-202;
- Iosipescu, Raluca – Iosipescu, Sergiu, *Ştefan cel Mare și Dobrogea de Nord în vremea marchiului război cu Imperiul Otoman*, în vol. *Ştefan cel Mare și Sfânt. 1504-2004. Atlet al credinței creștine*, Putna, 2004, pp. 307-322;
- Iosipescu, S. – Căpățână, D. – Zaharide, M., *Conjunctura internațională și ecouri ale bătăliei de la Vaslui în lumea medievală*, în vol. *Vaslui. Ștefan cel Mare 1475. Comunicări și referate științifice*, Vaslui, 1975, pp. 89-97;
- Iosipescu, S., *Scheia în șirul biruințelor lui Ștefan cel Mare. 500 de ani de la bătălia din 6 martie 1486*, în „L.I.P.”, 1986, n-r 1, București, pp. 15, 64;
- Kiereś, Zbigniew, *Zagadnienie konfliktu polsko-tureckiego w drugiej połowie XV wieku. Kwestia czarnomorska w okresie rządów Kazimierza Jagiellonczyka do 1484* (*Conflictul polono-otoman în a II-a jumătate a secolului XV. Problema Mării Negre în timpul lui Casimir Jagiello până în 1484*), în „Śląskie Studia Historyczne”, t. 3, 1977, Katowice, pp. 30-67;
- Kissling, H. J., *Einige Bemerkungen zur Eroberung Kilia's und Agermân's durch die Türken (1484)*, în vol. *Beiträge zur Südosteuropa-Forschung*, München, 1966, pp. 331-338;
- Kogălniceanu, Mihail, *Bătălia de la Războieni și pricinile ei*, 26 iulie 1476, în „Arhiva românească”, I, 1840, Iași, pp. 93-120;
- Mehmed, M. A., *La politique ottomane à l'égard de la Moldavie et du Khanat de Crimée vers la fin du règne du sultan Mehmed II „le Conquerant”*, în „R.R.H.”, XII, 1974, n-o 3, Bucarest, pp. 509-533;
- Minea, I., *Despre lupta de la Podul Înalt*, în „C.I.”, VIII-IX, 1932-1933, n-r 1, București, pp. 220-221;
- Murgescu, B., *O nouă reglementare de pace moldo-otomană în 1481?*, în „S.A.I.”, LI-LII, 1985, București, pp. 286-294;
- Niculescu, Adrian, *La diplomazia veneziana e il principe Ștefan cel Mare di Moldavia durante la guerra contro i Turchi del 1463-1479*, în vol. *Italia i Romania. Due popoli e due storia a confrano (sec. XIV-XVIII)*, a cura di Sante Graciotti, 1998, Firenze, pp. 98-139;
- Olteanu, Ștefan, *Lupta de la Valea Albă*, Edit. Militară, București, 1976, 103 p.;
- Panaiteșcu, P. P., *Ştefan cel Mare și orașul București*, în „S.R.d.I.”, XII, 1959, n-r 5, București, pp. 9-23;
- Pienaru, N., „*Proiectul scitic*”. *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Hoarda Mare*, în „R.I.”, s.n., XIV, 2003, n-rele 5-6, București, pp. 121-135;

- Pienaru, N., *Confruntare și diplomație la Dunăre. Tratatele de pace otomano-ungare încheiate de Bayezid II și Matia Corvin*, în „R.I.”, s.n., XIV, 2003, n-rele 3-4, București, pp. 175-194;
- Pienaru, N., *O misiune diplomatică otomană în Ungaria (1486)*, în „R.I.”, s.n., XIII, 2002, n-rele 3-4, București, pp. 141-148;
- Pienaru, N., *Tratatul de pace moldo-otoman (1486)*, în vol. *Național și universal în istoria românilor. Studii oferite prof. dr. Șerban Papacostea cu ocazia împlinirii a 70 de ani*, București, 1998, pp. 264-303;
- Popovici, V., *Bătălia de la Rahova Vaslui din ziua de 10 ianuarie 1475 câștigată de marele erou moldovean Ștefan cel Mare și Sfânt asupra Semilunei*, Vaslui, 1939, 15 p. + 1 pl.;
- Radu, Valentin, *Bătălia de la Podul Înalt – 10 ianuarie 1475 – între Ștefan cel Mare și Suleiman pașa*, Edit. Albatros, București, 1972, 136 p.;
- Rădulescu, Andrei, *Luptele lui Ștefan cel Mare cu turci în anii 1475-1476. Lucrare făcută în 1904 în Seminarul de istorie română...*, București, 1908, 90 p.;
- *Războieni – 500 de ani de la campania din 1476. Monografie și culegere de texte*, coordonator Manole Neagoe, București, 1977, 352 p. + 1 hartă;
- *Resboieni 26 iulie 1476. De la Resboieni*, Galați, 1899, 36 p.;
- Rezachevici, C., *Bătălia din 10 ianuarie 1475: de ce la sud de Vaslui?*, în „M.I.”, 38, 2004, n-r 1 (442), pp. 39-42, n-r 2 (443), pp. 15-18;
- Romanescu, Gh., *Marile bătălii ale românilor*, Edit. Sport-Turism, București, 1982, pp. 83-94;
- Rosetti, R. R., *Care au fost adevăratale efective ale unor armate din trecut*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. III, t. XXV, 1943, București, extras, pp. 15-20;
- Rosetti, R. R., *Despre unele precizări recente ale locurilor bătăliilor de la Doljești, Vaslui și Scheia*, în „A.A.R.M.S.I.”, s. IV, t. XV, 1933, București, pp. 107-115;
- Rosetti, R. R., *Hotarele Moldovei la sud supt Ștefan cel Mare*, în „R.I.”, X, 1924, n-rele 7-9, București, pp. 186-190;
- Rosetti, R. R., *Încercări critice asupra războaielor din anii 1475 și 1476 dintre Ștefan cel Mare și Turci*, București, 1914, 44 p.;
- Stoicescu, N., *Două războaie cu pronunțat caracter popular: 1462 și 1476*, în vol. *România și tradițiile luptei armate a întregului popor*, Edit. Militară, București, 1972, pp. 58-64;
- Székely, György, *La Caramanie anatolienne dans les projets antiottomans à deux fronts*, în vol. *Oriente e Occidente tra Medoevo ed eta moderna. Studi in onore di Geo Pistarino*, a cura di Laura Baletto, vol. II, Genova, 1997, pp. 1187-1197;
- *Ștefan cel Mare Katonai hatalmanak és a török hódítókon aratott sényes győzelmeinek forrásai (Originea puterii armate și a strălucitelor victorii câștigate de Ștefan cel Mare împotriva turcilor)*, Târgu Mureș, 1954, 19 p.;
- Tertecel, Adrian, *Akingjii - groza Ungariei și a Germaniei. Dar nu numai a lor*, în „R.I.M.”, 1990, n-r 5, București, pp. 11-13;
- Thuasne, L., *Djem-sultan fils de Mahomed II, frère de Bayezid II (1459-1495), d'après les documents originaux, en grande partie inédits. Étude sur la question d'Orient à la fin du XVe siècle*, Paris, 1892, 372 p.;
- Tufescu, V., *Geografia în faptele lui Ștefan cel Mare. Note de geografie istorică*, în „Arhivele Basarabiei”, II, 1930, n-r 4, Chișinău, pp. 457-461;
- Uncescu, C., *Altă luptă a lui Ștefan cel Mare în județul Bacău. Bătălia de la Scheia*, Bacău, 1935;

- Vaisman, Arthur A., *O pagină glorioasă a prieteniei româno-iraniene, relațiile politico-diplomaticale ale lui Ștefan cel Mare cu șahul turcoman al Persiei, Uzun Hasan*, în „R.R.S.I.”, VII, 1973, n-r 1, București, pp. 83-87;
- *Vaslui. Ștefan cel Mare 1475. Comunicări și referate științifice*, Vaslui, 1975;
- Wsetecka, Romuald, *Rady Kallimachowe (Sfaturile lui Callimachus)*, în „Pamiętnik Słuchaczy Uniwersytetu Jagiellońskiego”, Kraków, 1887, pp. 111-169;

V. Studii, articole, cercetări, contribuții tematice: 1486-1504

- Alexandrescu-Dersca Bulgaru, M. M., *Date asupra cetății și orașului Chilia sub stăpânirea otomană (sec. XV-XVII)*, în „Peuce”, VI, 1977, Tulcea, 14 p., extras;
- Beldiceanu, N., Beldiceanu-Steinherr, Irene, *Deportation et peche à Kilia entre 1484 et 1508*, în "B.S.O.A.S.", XXXVIII, 1975, part 1, London, pp. 40-54;
- Beldiceanu, N., *Recherches sur la ville ottomane au XV-e siècle. Études et actes*, Paris, 1973, pp. 121-146, 163-176;
- Beldiceanu, N., *Știri otomane privind Moldova ponto-dunăreană (1486-1520)*, în „A.I.I.A.I.”, XXIX, 1992, Iași, pp. 84-111;
- Căzan, Ileana, *Formele de protocol și cauzele tratatelor de pace otomano-maghiare între 1483-1520*, în „A.U.D.C.I.”, II, 1998, București, pp. 74-86;
- Chirtoagă, I., *Din istoria Moldovei de sud-est și diferitele semnificații teritoriale ale noțiunii Bugeac*, în „R.I.”, s.n., VI, 1995, n-rele 7-9, București, pp. 633-651;
- Chirtoagă, I., *Iug Dnestrovsko - Prutskogo mejdurecia po osmanskom vladicestvom (1484-1595) - (Sudul regiunii Nistru - Prut sub stăpânire osmană, 1484-1595)*, Edit. Știință, Chișinău, 1992, 106 p.;
- Chirtoagă, I., *Sud-estul Moldovei și stânga Nistrului (1484-1699). Expansiunea și dominația turco-tătară*, Edit. F.C.R., București, 1999, 208 p.;
- Ciucă, Marcel, Dumitru, *Din relațiile Moldovei cu Imperiul Otoman în timpul domniei lui Bogdan al III-lea*, în „R.d.I.”, XXXI, 1978, n-r 7, București, pp. 1253-1263;
- Cristea, O., *Pacea din 1486 și relațiile lui Ștefan cel Mare cu Imperiul Otoman în ultima parte a domniei*, în „R.I.”, XV, 2004, n-rele 3-4, București, pp. 25-36;
- Dalla Santa, Giuseppe, *Di Calimaco Espeliente (Filippo Buonaccorsi) in Polonia e di una sua proposta alla repubblica di Venezia nel 1495*, în „Nuovo Archivio Veneto”, n.s., XXIII, 1913, n-o 1, Venezia, pp. 134-161;
- Denize, E., *Aspecte noi cu privire la politica externă a lui Ștefan cel Mare în ultima parte a domniei (1490-1504)*, în „S.M.I.M.”, XI, 1992, București, pp. 95-108;
- Denize, E., *Începuturile problemei Basarabiei. Ștefan cel Mare*, în „S.M.I.M.”, XVI, 1998, Brăila, pp. 31-47;
- Denize, E., *Ștefan cel Mare și războiul otomano-venetian din 1499-1503*, în „R.d.I.”, XLI (XV), 1988, n-r 10, București, pp. 977-991;
- Dumitrache, P., *Politica externă a lui Bogdan al III-lea (1504-1517)*, în "A.I.I.X.I.", XXXIX-XL, 2002-2003, Iași, pp. 61-77;

- Streicher, Stanislaw, *Rady Kallimacha*, în vol. *Studia z dziejów kultury Polskiej Ksiazka Zbiorowa*, Warszawa, 1949, pp. 173-178;
- Garbacik, Jósef, *Kallimach jako dyplomata i polityk* (*Callimah ca diplomat și om politic*), Kraków, 1947, 162 p.;
- Garbacik, Jósef, *Materiały do dziejów dyplomacji polskiej z lat 1486-1515* (*Kodeks Zagrzebski*) - (*Materiale pentru istoria diplomației poloneze din anii 1486-1515-Codexul de la Zagreb*), Wrocław, 1966, pp. 1-52;
- Gemic, Tahsin, *Din relațiile moldo-otomane în primul sfert al secolului al XVI-lea (pe marginea a două documente din arhivele de la Istanbul)*, în „A.I.I.A.X.I.”, IX, 1972, Iași, pp. 133-143;
- Gonta, Gh., *Situația politică externă a Moldovei în ultimele decenii ale secolului al XV-lea și la începutul secolului al XVI-lea*, în „R.I.Mold.”, I, 1991, Chișinău;
- Górká, Olgierd, *Bialogród i Kilia a wyprawa r. 1497. (Cetatea Albă și Chilia și campania din anul 1497)*, Warszawa, 1936, extras, 22 p.;
- Gorovei, Șt. S., *Autour de la paix moldo-turque de 1489*, în "R.R.H.", XIII, 1974, n-o 3, București, pp. 535-544;
- Gorovei, Șt. S., *Un diplomat al lui Ștefan cel Mare: logofătul Tăutu*, în Almanahul „Convorbiri Literare”, 1985, Iași, pp. 31-33;
- Grekov, I.B., *K voprosu o roli turecko-krymskoi diplomačii v politiceskoj jizni Vostocinoi Evropy, koncu XV-naciele XVI vekov (Despre problema rolului diplomației turco-îțătare în viața politică a Europei estice, la sfârșitul sec. XV- incep. sec.XVI)*, în vol. *Iugo-Vostocinaia Evropa v epohu feodalizma (Europa sud-estică în epoca feudalismului)*, Kișinev, 1973, pp. 150-156;
- Kissling, H.J., *Betrachtungen über die Flottenpolitik Bajezids II.(1481-1512)*, în "Saecculum", XX, 1959, n-r 1, pp. 35-43;
- Marinescu, Iulian, *Bogdan III cel Orb. 1504-1517*, București, 1910, 117 p.;
- Napad Turków na Polskę 1497 roku (Invația turcă în Polonia din 1497), în „Rozmaitosci dod. do Gazety Lwowskiej”, 1832, Lwow;
- Neagoe, N., *Contribuții la problema aservirii Moldovei față de Imperiul Otoman (înțelegerea dintre Bogdan cel Orb și Selim din 1512)*, în „S.R.dl.”, XVII, 1964, n-r 2, București, pp. 311-322;
- Nedova, E.A., *Nekotorie dannie o torgovoi i nalogovoi politike Osmanskoi Imperii v tureckikh raiyah Kilii i Akkermana v pervoi polovine XVI veka (Unele informații despre politica comercială-fiscală a Imperiului Otoman în provinciile otomane Chilia și Cetatea Albă în prima jumătate a sec. XVI)*, în "Izvestiia Akademii Nauk M.S.S.R. Ser. obscstv. nauk", II, 1980, Kișinev, pp. 26-32;
- Olteanu, Ștefan, *Aspecte ale relațiilor Moldovei cu Venetia la sfârșitul secolului al XV-lea în lumina cercetărilor recente*, în „Studii și Materiale-Istorie”, III, 1973, București, pp. 291-295;
- Panaite, V., *Comerț și negustori în tratatele osmano-polone: 1489-1607*, în „R.I.”, s.n., VI, 1995, n-rele 3-4, București, pp. 217-241;
- Reumont, Al., *Una ambasciata venetiana in Ungeria, 1500-1503*, Firenze, 1879, pp. 1-15;
- Spieralski, Zdzisław, *Po Kleńscie bukowińskie 1497 roku. Pierwsze najazdy Turkówna Polsce (După înfrângerea din Bucovina, anul 1497. Primele invații ale turcilor în Polonia)*, în „Studia i materiały do historii wojsłowości”, IX, 1963, n-r 1, Warszawa;